

TAUTINIŲ bendrijų 2009 naujienos Nr. 4 (31)

Vlodo Uznevičiaus nuotr.

Lietuvos tautinės bendrijos fotografijose. Rusaitės.

TAUTINIŲ BENDRIJŲ TARYBA

L. Bartkienė

J. Baziuk

J. Berežok

T. Blažienė

L. Dmitrijeva

M. Gamzajevs

O. Gorškova

H. A. Ibrahim

P. Ivanov

A. Jakubauskas

V. Karakorskis

G. Macukatov

M. Maslauskaitė

T. Michniova

T. Morgun

F. Niunka

Z. Palevič

G. Rone

M. Rubaževičienė

E. Saijeva

N. Šertvytienė

R. Špakovskis

S. Tamošiūnienė

J. Tyčina

E. Trusevič

A. Tunian

L. Urman

R. Voinickij

K. Zujienė

Informacinis leidinys

**Leidžia Tautinių mažumų
ir išėivijos departamentas
prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
ir Tautinių bendrijų namai**

Leidžiamas nuo 2001 m.

Leidinių spaudai parengė

Redakcinė komisija

**Adresas: Tautinių bendrijų namai,
Raugyklos g. 25, LT-01140 Vilnius.
Tel./faksas (8-5) 216 04 08
el.paštas. tbn@takas.lt**

**Redakcinės komisijos nuomonė
nebūtinai sutampa
su autorių nuomone**

M a k e t a v o

Mindaugas Markevičius

TAUTINIŲ 2009 bendrijų naujienos Nr. 4(31)

T u r i n y s

■ AKTUALIJOS

Prezidentė D. Grybauskaitė: Lietuva pasirengusi spręsti tautinių mažumų problemas	2
Konstitucinis Teismas: pase galima nurodyti pavardę su nelietuviškais rašmenimis	2
Prezidentė D. Grybauskaitė lankėsi Tolerancijos centre	3
A. Lydeka pasveikino naujos sudėties Tautinių bendrijų tarybą	3
Užsienio reikalų ministras susitiko su ET žmogaus teisių komisaru	3
Tautinių mažumų ir išėivijos departamento sveikinimas tautinėms bendrijoms	4
J. Rumša. Sudaryta naujos sudėties Tautinių bendrijų taryba	4
J. Rumša. F. Niunka apdovanotas už nuopelnus Vilniaus savivaldai	5
Patvirtinta Tautinių mažumų reikalų koordinavimo komisija.	6
Posėdžiavo Tautinių bendrijų taryba	6
Tautinių bendruomenių diena Vyriausybėje	7
Departamente lankėsi ET žmogaus teisių komisaras	8
N. Jurčiukonytė. Jaunoji Lietuvos karta nori būti tolerantiška	8
Įteikti apdovanojimai „Už gimtosios kalbos išsaugojimą ir puoselėjimą“	9
J. Rumša. Tautinių bendrijų atstovės ragino moteris būti aktyviomis	10
R. Müller. Klaipėdos vokiečių bendrija paminėjo savo 20-metį	11
Rusų kultūros ir meno festivalis Kaune	12
Slavų kultūrų šventė Klaipėdoje	12
Tautų mugė nepaliko nė vieno abejingo	13

■ KULTŪRA

J. Rumša. Koncerto tema – „Lietuva rusų poezijoje ir muzikoje“	14
L. Bartkienė. Moldavų režisierius sukūrė filmą apie dviejų brolių savo tautiečių gyvenimą Lietuvoje	15
E. Peteraitis. Hiutenfelde vyko kultūros dienos, skirtos Lietuvos vardo paminėjimo 1000-mečiui	16
V. Dunderis. Paroda „Totoriai šalia mūsų“ Alytaus kraštotyros muziejuje	17
J. Rumša. Kino juostoje – Kirtimų romų taboro gyvenimas	18
G. Kofmanas. Panevėžyje atidengtas memorialas žydų motinoms	19
I. Gruodienė. Visagino gyventojai, nesantys valstybės piliečiais, integruojami į Lietuvos kultūrą	21
A. Vasiliauskienė. Lietuvių ir ukrainiečių istorikai tęsia bendrus darbus	22
„Sužanianka“ šventė savo 20-metį	

■ NAUJIENOS, ĮVYKIAI, FAKTAI

Totoriai Klaipėdoje nori statyti mečetę	20
Vilniuje iškilis paminklas žydų poetui M. Kulbakui	24
Rusų kultūros centras pradėjo savo 21-ąjį sezoną	24
Lietuvoje etninė diskriminacija yra trečioje vietoje	24
Tyrimas parodė: kitataučiai gerai moka Lietuvių kalbą	25
Klaipėdos A. Rubliovo mokyklai – 40 metų	25
Tautinių bendrijų namuose	9, 25
Lietuvoje mažėja tautinių mažumų atstovų	27
Iš Tarptautinio konkurso – su diplomais	27

■ NAUJOS KNYGOS

Įvairių šalių mokslininkai – apie Lietuvos žydų istoriją	26
R. Bočiulytė. Naujoje knygoje – prisiminimai apie Klaipėdos kraštą	26
V. Gužauskis. Mažosios Jeruzalės žydai	27

■ TAUTINĖS MAŽUMOS UŽSIENYJE

Tautinės mažumos Slovakijoje	28
------------------------------------	----

S U M M A R Y

Prezidentė D. Grybauskaitė: Lietuva pasirengusi spręsti tautinių mažumų problemas

Spalio 2 d. Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė priėmė su darbo vizitu Vilniuje viešėjusį Europos Parlamento (EP) Pirmininką Ježį Buzeką (Jerzy Buzek). Pokalbio metu buvo pasikeista nuomonėmis Lietuvoje gyvenančių tautinių mažumų klausimais.

Liepos mėnesį išrinktas EP Pirmininku, J. Buzekas Lietuvos žiniasklaidai sakė, kad jis sveikina atvirą problemų sprendimo būdą, kurį rodo Prezidentė Dalia Grybauskaitė.

„Ne tik šioje Europos dalyje, bet ir kiekvienoje šalyje yra mažesnių ar didesnių tautinių mažumų problemų. Jas svarbu spręsti, nors tai nėra labai gilios problemos. Tą patį galima pasakyti ir apie lenkų mažumą Lietuvoje“, - sakė J. Buzekas.

„Yra kelios problemos, kurias norėtų spręsti visos tautinės mažumos, ne tik viena ar kita. Pavyzdžiui, vardų ir pavardžių rašymas originaliomis abėcėlės raidėmis, vietovardžių rašymas. Lietuvos valdžia labai atvirai pasirengusi tas problemas spręsti. Giliai tikiu, kad dabar tai pavyks“, - kalbėjo J. Buzekas.

Susitikęs Vilniuje, S. Daukanto

aiškštėje, su lenkų mažumos piktetuotojais, J. Buzekas perdavė jiems Prezidentės D. Grybauskaitės

žodžius, kad žingsnis po žingsnio bus sprendžiamos tautinių mažumų problemos.

„Greičiausiai bus pradėta nuo lenkiškų pavardžių rašymo pasuose. Jūs taip pat gerai žinote, kad Lietuva turi didelių finansinių problemų ir kitų rūpesčių. Todėl mums reikia šiek tiek ramybės ir kantrybės“, - piktetuotojams sakė J. Buzekas, kalbėdamas lenkiškai.

Po susitikimo su J. Buzeku Preziden-

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė ir Europos Parlamento Pirmininkas Ježis Buzekas.

tė D. Grybauskaitė žurnalistams sakė, kad Lietuva pasirengusi spręsti visas tautinių mažumų problemas, jei jos iškils, pažymėjusi, jog lenkų mažumos teisių pažeidimų nei Lietuva, nei tarptautinės organizacijos nėra užfiksavusios.

„Mes laukiame galutinio Konstitucinio Teismo sprendimo, ir aš būsiu pasirengusi teikti pataisas“, - teigė D. Grybauskaitė.

TBN inf.

Konstitucinis Teismas: pase galima nurodyti pavardę su nelietuviškais rašmenimis

Lapkričio 6 d. Konstitucinis Teismas (KT) paskelbė sprendimą, kuriame pažymima, kad Lietuvos piliečio pase galima nurodyti ne vien sulietuvintus, bet ir kitų įrašų skyriuje originalo kalba užrašytus asmens vardą ir pavardę. Kartu KT įpareigojo Seimą priimti tai reglamentuojančią tvarką.

Toks KT išaiškinimas svarbus Lietuvos lenkų mažumai, kuri siekia, kad dokumentuose jų vardai ir pavardės būtų rašomos originalo kalba.

KT išaiškino, kad Lietuvos Respublikos piliečio pase įrašius asmens vardą ir pavardę valstybine kalba, to paties

paso kitų įrašų skyriuje galima įrašyti asmens vardą ir pavardę kitokiais, ne lietuviškais, rašmenimis ir nesugramatinta forma, kai asmuo to pageidauja. Pasak KT, toks asmens vardo ir pavardės įrašas paso kitų įrašų skyriuje nelietuviškais rašmenimis neturėtų būti prilygintas įrašui apie asmens tapatybę valstybine kalba.

Parlamentas birželio mėnesį kreipėsi į KT su prašymu išaiškinti 1999 m. spalio 21 d. priimtą nutarimą, kad „vardas ir pavardė piliečio pase turi būti valstybine kalba“. KT buvo prašytas išaiškinti, ar Lietuvos piliečio

pase įrašius asmens vardą ir pavardę valstybine kalba, kitų įrašų skyriuje galima nurodyti vardą ir pavardę kitokiais, nelietuviškais rašmenimis ir nesugramatinta forma, kai žmogus to pageidauja ir kai egzistuoja pirminiai užsienyje išduoti asmens dokumentai, kur vardas ir (arba) pavardė įrašyti nelietuviškai.

Seime jau svarstomas Vardų ir pavardžių įstatymo projektas, pagal kurį dokumente reikėtų išsaugoti oficialiai vardu ir pavarde pažymėtą asmens tapatybę, o ne sukurti naują.

TBN inf.

Prezidentė D. Grybauskaitė lankėsi Tolerancijos centre

Spalio 2 d. Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė lankėsi Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre, kur apžiūrėjo naujai atidarytą ekspoziciją „Išsigelbėjęs žydų vaikas pasakoja apie Šoa (Holokaustą)“.

Ekspozicijos tikslas – informuoti visuomenę, o ypač jaunimą, apie Holokaustą, kad jie susipažintų su žiauraus istorinio laikotarpio kontekstu, pažėklinusiu daugelio gyvenimo istorijas, bent maža dalimi patirtų tuo metu išgyventus jausmus ir emocijas, įtampą ir baimę, ir suvoktų šios katastrofos padarinius.

Naujoje ekspozicijoje, kuri kartu yra ir edukacijos centras, sukaupti autentiški Holokausto liudininkų prisiminimai, šeimyninės fotografijos, video interviu atskleidžia pražūtingą Lietuvos žydams laikotarpį ir įamžina Lietuvos žmonių, per karą gelbėjusių žydus, atminimą. Ekspozicijoje įtaigiai pasakojamos išsigelbėjusių žydų vaikų, jų gelbėtojų istorijos. Vaiko, kaip pagrindinio pasakotojo, nuotaiką

Tolerancijos centre Prezidentė Dalia Grybauskaitė (centre) apžiūri naują ekspoziciją.

palydi žaidimo motyvai – atlenkiamos, ištraukiamos, nustumiamos stendų konstrukcijos, o šviesos, garso bei vaizdo instaliacijos pastiprina ekspozicijos lankytojo pojūčius. Ypatinga vieta – interaktyvus memorialas, kuriame norintieji pagerbti žuvusius vaikus

pagal seną žydų tradiciją galės atsinešti akmenėlį ir padėti jį ant specialiai sukurto lentynėlės. Atliekant šį pagarbų veiksma išskylanti šviesos banga apšvies betoninėse sienose išdėliotas žuvusių vaikų nuotraukas.

TBN inf.

A. Lydeka pasveikino naujos sudėties Tautinių bendrijų tarybą

Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka pasveikino naujos sudėties Tautinių bendrijų tarybos pirmininką Mahirą Gamzajevą ir visą Tarybą. Taryba, pažymima sveikinime, jungdama tautines grupes Lietuvoje, savo veikla skatins susikalbėjimą, iniciatyvas ir padės įgyvendinti prasmingas idėjas.

Lietuvos tauta, rašoma sveikinime,

nuo senų laikų jungia įvairių tautybių ir kultūrų žmones, kurie geba būti solidarūs bendrame Lietuvos gyvenime. Visų tautinių grupių reiškiamą pilietinę valią ir dalyvavimą visuomenės gyvenime yra svarbus indėlis, kuriant pažangią ir tolerantišką Lietuvą. Tautinių mažumų solidarumas, pilietiškas ir supratimas, toliau sakoma sveikinime, lydėjo Lietuvos žmones,

sprendžiant svarbiausius valstybės uždavinius. Tautinių grupių kultūriniai ypatumai, išsaugoti papročiai ir kalba suteikia Lietuvos gyvenimui išskirtinumo, turtingumo ir spalvingumo, teigiama sveikinime.

Žmogaus teisių komiteto pirmininkas tikisi nuoseklaus ir kūrybingo bendradarbiavimo su Tautinių bendrijų taryba.

Užsienio reikalų ministras susitiko su ET žmogaus teisių komisaru

Lietuvos užsienio reikalų ministras Vygaudas Ušackas spalio 20 d. su Vilniuje viešėjusiu Europos Tarybos žmogaus teisių komisaru Tomu Hamarbergu (Thomas Hammarberg) aptarė

žmogaus teisių apsaugos Lietuvoje gerinimo būdus ir klausimus, susijusius su šalies tautinėmis mažumomis.

Susitikime peržiūrėtas Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro re-

komendacijų Lietuvai įgyvendinimas, kalbėta apie švietimą tautinių mažumų, tarp jų ir romų, kalba bei romų integracijos programos vykdymą.

TBN inf.

Lietuvos tautinėms bendrijoms

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu nuo 2010 m. sausio 1 d. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento tautinių mažumų klausimų koordinavimo srities teisės ir pareigos perduodamos Kultūros ministerijai.

Departamentas baigia savo veiklą š.m. gruodžio 31 d.

Departamento kolektyvas nuoširdžiai dėkoja tautinių bendrijų nevyriausybinėms organizacijoms, jų lyderiams ir nariams už dalykinį ir geranorišką bendradarbiavimą, įgyvendinant valstybės tautinių santykių darnumo politiką ir linki tolesnio sėkmingo darbo puoselėjant tautinį tapatumą bei skleidžiant tautinę kultūrą.

Artėjant Naujiesiems metams linkime jums laimės, optimizmo ir energijos, lūkesčių ir planų išsipildymo.

**Tautinių mažumų ir išeivijos departamento
prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbuotojai**

Sudaryta naujos sudėties Tautinių bendrijų taryba

Spalio 26 d. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Arvydas Daunoravičius savo įsakymu patvirtino Tautinių bendrijų tarybos sudėtį.

Jonas RUMŠA

Išrinkti savo bendruomenėse

Spalio mėnesį tautinių mažumų organizacijų atstovų susirinkimuose buvo renkami kandidatai į naujos sudėties Tautinių bendrijų tarybą. Jos nariais tapo Lučija Bartkienė, Jelena Baziuk, Jelena Berežok, Tamara Blažienė, Larisa Dmitrijeva, Mahiras Gamzajevs, Olga Gorškova, Hicham Ahmad Ibrahim, Petko Ivanov, Adas Jakubauskas, Vitalijus Karakorskis, Georgios Macukatov, Marytė Maslauskaitė, Tatjana Michniova, Tatjana Morgun, Fiodor Niunka, Zdzislaw Palevič, Gunta Rone, Marija Rubaževičienė, Eminat Saijeva, Natalija Šertvytienė, Romualdas Špakovskis, Stefanija Tamošiūnienė, Josifas Tyčina, Edvard Trusevič, Araik Tunian, Liia Urman, Roman Voinickij, Kuisin-oi Zujienė.

Tautinių bendrijų tarybos koordinatore paskirta Tautinių mažumų ir išeivijos departamento Tautinių mažumų skyriaus Integracijos poskyrio vyresnioji specialistė Anastasija Ismailova.

M. Gamzajevs – Tarybos pirmininkas

Spalio 29 d. pirmajame naujos Tautinių bendrijų tarybos posėdyje išrinktas Tarybos pirmininkas, du jo pavaduotojai ir šeši Ministro Pirmininko vadovaujamos Tautinių mažumų reikalų koordinavimo komisijos nariai nuo tautinių bendrijų. Vyriausybės nutarimu tokia komisija sudaryta reorganizavus Tautinių mažumų ir išeivijos departamentą ir siekiant išsaugoti departamento atliekamų funkcijų vientisumą.

Tautinių bendrijų tarybos pirmininku išrinktas M. Gamzajevs,

Lietuvos azerbaidžaniečių draugijos pirmininkas. Jis pakeitė vieną kadenciją šiose pareigose dirbusį Lietuvos žydų bendruomenės atstovą Vitalijų Karakorskį. Be M. Gamzajevs, į šias pareigas taip pat buvo pasiūlyti O. Gorškova, G. Macukatov, T. Michniova, E. Trusevič.

Tautinių bendrijų tarybos pirmininko pavaduotojomis išrinktos L. Bartkienė, Lietuvos rumunų kultūros draugijos „Dačija“ pirmininkė, ir N. Šertvytienė, Vilniaus ukrainiečių bendrijos pirmininkė.

Į Tautinių mažumų reikalų koordinavimo komisiją nariais išrinkti L. Bartkienė, Lietuvos rumunų kultūros draugijos „Dačija“ pirmininkė, J. Berežok, Slavų estetinio lavinimo centro pirmininkė, A. Jakubauskas, Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas, G. Rone, Lietuvos latvių visuomeninių organizacijų koordinacinės tarybos pirmininkė, N. Šertvytienė, Vilniaus ukrainiečių bendrijos pirmininkė, R. Voinickij, Lietuvos gudų visuomeninių organizacijų susivienijimo

pirmininkas, Vilniaus baltarusių klubo „Siabryna“ pirmininkas.

Į šias pareigas iš viso buvo pasiūlyta septyniolika asmenų.

Pagal Vyriausybės patvirtintą tvarką Tautinių bendrijų tarybos pirmininkas tampa ir Tautinių mažumų reikalų koordinavimo komisijos nariu. Tokiu būdu tautinėms mažumoms šioje komisijoje atstovaus septyni asmenys. Priminsime, kad į komisiją įeina šeši ministrai: kultūros, finansų, užsienio reikalų, socialinės apsaugos ir darbo, švietimo ir mokslo bei vidaus reikalų.

Posėdyje dalyvavęs Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinis

direktorius A. Daunoravičius padėkojo ankstesnės sudėties Tautinių bendrijų tarybos nariams už nuveiktą darbą ir palinkėjo naujai Tarybai aktyvios, konstruktyvios veiklos tautinių mažumų ir valstybės labui, prisidėti prie pilietinės visuomenės, demokratijos, tolerancijos stiprinimo mūsų šalyje.

Patariamoji institucija

Tautinių bendrijų taryba, kaip patariamoji institucija prie Tautinių mažumų ir išeivijos departamento, buvo įkurta 2003 m. Tarp svarbiausių Tarybos uždavinių – rūpintis

tautinių mažumų tautinio identiteto saugojimu, ugdyti tautinę toleranciją ir pakantumą, šalinti rasizmo, ksenofobijos apraiškas, siekti, kad Lietuvos Respublikos gyventojai, priklausantys tautinėms mažumoms, dalyvautų ir išliktų į šalies visuomeninį ir kultūrinį gyvenimą, analizuoti įstatymų ir kitų teisės aktų projektus, kuriuose numatoma spresti aktualius tautinių mažumų klausimus, ir teikti pastabas bei pasiūlymus valstybinėms institucijoms, savivaldybėms dėl jų turinio.

Į Tarybą, kuri renkama trejiems metams, savo atstovus deleguoja tautinės mažumos, susibūrusios į asociacijas.

F. Niunka apdovanotas už nuopelnus Vilniaus savivaldai

Spalio 10-ąją – Vietos savivaldos dieną – pirmą kartą buvo pagerbti Vilniaus savivaldai nusipelnę žmonės. Ta proga sostinės Savivaldybė įsteigė Atminimo ženklą „Už nuopelnus Vilniaus savivaldai“.

Jonas RUMŠA

Įvertino nuopelnus miestui

Iš 46-ių pateiktų kandidatų buvo apdovanota 19 vilniečių. Tarp apdovanotųjų – Gudų kultūros draugijos Lietuvoje pirmininkas Fiodoras Niunka. Jam Atminimo ženklą „Už nuopelnus Vilniaus savivaldai“ ir diplomą įteikė Vilniaus miesto meras Vilius Navickas.

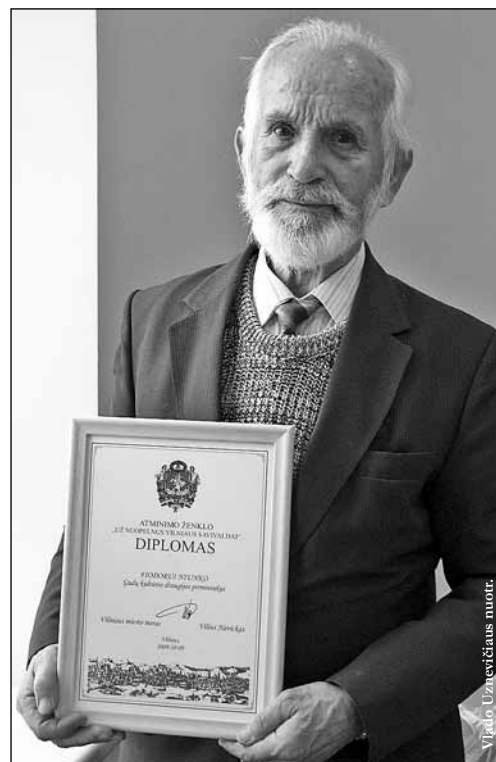
F. Niunka jau 66-erius metus gyvena sostinėje. Dėl persekiojimų ir grėsusio pavojaus Niunkų šeima 1943 m. pasitraukė iš gimtųjų vietų Gardino srityje ir apsigyveno Vilniuje, kur šeiminkavo nacistiniai okupantai. Fiodorui tada buvo penkiolika metų. Jaunuolis net tapo vertėju. Mat gerai mokėjo vokiečių kalbą. Pokario metais baigė gimnaziją, Lietuvos žemės ūkio akademijoje įgijo miškų ūkio inžinieriaus specialybę. Tačiau ką veikti mieste turint tokią profesiją? F. Niunkai teko persikvalifikuoti. Jis daugelį metų dirbo įvairiose statybos projektavimo organizacijose. F. Niunka kartu su savo

kolegomis projektavo daugelį įvairios paskirties statinių Vilniuje ir kitose Lietuvos vietose.

Nežiūrint solidaus amžiaus, F. Niunka nesėdi užsidaręs tarp keturių sienų. Jis – aktyvus visuomenininkas, vadovauja Gudų kultūros draugijai Lietuvoje. „Prieš dvidešimt metų, kai kūrėsi draugija, mane laikinai išrinko pirmininku, nes nebuvo daugiau ką rinkti. Laikinumas tęsiasi jau du dešimtmečius, – Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė F. Niunka.

Nepamirštos ir tautinės bendrijos

Atminimo ženklas kartu su vardinu diplomu kartą per metus – spalio 10 d. – bus teikiamas už nuopelnus miesto plėtros, verslo, ūkio, sveikatos apsaugos, socialinės rūpybos, kultūros ir meno, švietimo, kūno kultūros ir sporto, tautinių bendrijų, bendruomenės telkimo, turizmo, laisvalaikio ir pramogų, mokslo, teisėsaugos, priešgaisrinės apsaugos,

mecenavimo, labdaros, paramos, aplinkos apsaugos, paslaugų, tarp-tautinio bendradarbiavimo bei savivaldos politikos ir administravimo srityse.

Kandidatus apdovanojimams gali teikti Vilniaus miesto savivaldybės institucijų, įstaigų, įmonių, organizacijų, Savivaldybės departamentų vadovai, taip pat bendruomenės, pavieniai gyventojai.

Patvirtinta Tautinių mažumų reikalų koordinavimo komisija

Lapkričio 11 d. Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius savo potvarkiu patvirtino Tautinių mažumų reikalų koordinavimo komisiją. Į ją įeina:

Andrius Kubilius	– Ministras Pirmininkas (komisijos pirmininkas);
Remigijus Vilkaitis	– kultūros ministras (komisijos pirmininko pavaduotojas);
Lučija Bartkienė	– Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ pirmininkė;
Jelena Berežok	– Slavų estetinio lavinimo centro pirmininkė;
Mahiras Gamzajevs	– Tautinių bendrijų tarybos pirmininkas, Lietuvos azerbaidžaniečių bendrijos pirmininkas;
Adas Jakubauskas	– Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas;
Donatas Jankauskas	– socialinės apsaugos ir darbo ministras;
Raimundas Palaitis	– vidaus reikalų ministras;
Gunta Rone	– Lietuvos latvių visuomeninių organizacijų koordinacinės tarybos pirmininkė;
Gintaras Steponavičius	– švietimo ir mokslo ministras;
Natalija Šertvytienė	– Vilniaus ukrainiečių bendrijos pirmininkė;
Remigijus Šimašius	– teisingumo ministras;
Ingrida Šimonytė	– finansų ministrė;
Vygaudas Ušackas	– užsienio reikalų ministras;
Roman Voinickij	– Lietuvos gudų visuomeninių organizacijų susivienijimo pirmininkas, Vilniaus m. baltarusių klubo „Siabryna“ pirmininkas.

„Saulėlydžio“ komisijos siūlymu Vyriausybė yra nutarusi iki 2010 m. sausio 1 d. reorganizuoti Tautinių mažumų ir išeivijos departamentą prie Vyriausybės, jo atliekamas funkcijas paskirstant Švietimo ir mokslo, Kultūros ir Užsienio reikalų ministerijoms.

Reorganizavus Tautinių mažumų ir išeivijos departamentą, siekiama išsaugoti departamento atliekamų funkcijų vientisumą, todėl ir buvo reikalinga Tautinių

mažumų reikalų koordinavimo komisija.

Komisijai, kurios sudėtyje kultūros, finansų, užsienio reikalų, socialinės apsaugos ir darbo, švietimo ir mokslo bei vidaus reikalų ministrai, Tautinių bendrijų tarybos pirmininkas bei šeši Tautinių bendrijų tarybos atstovai, vadovaus Ministras Pirmininkas. Komisijos pirmininko pavaduotojas – kultūros ministras.

Komisija teiks Vyriausybei pasiūlymus dėl tautinių mažumų vals-

tybės politikos; valstybės institucijų veiksmų koordinavimo integruojant tautines mažumas į Lietuvos politinį, visuomeninį ir kultūrinį gyvenimą; teisės aktų, susijusių su tautinių mažumų reikalais, projektų parengimo ar parengtų tikslingumo.

Nustatyta, kad Tautinių mažumų reikalų koordinavimo komisija posėdžiaus ne rečiau kaip dukart per metus, ją techniškai aptarnaus Kultūros ministerija.

TBN inf.

Posėdžiavo Tautinių bendrijų taryba

Lapkričio 12 d. Tautinių bendrijų namuose įvyko pirmasis darbinis naujos sudėties Tautinių bendrijų tarybos posėdis.

Posėdyje svarstyti siūlymai dėl priemonių Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dvidešimtmečio paminėjimo renginių planui. Tokį planą turi parengti Vyriausybė.

Kaip žinia, Lietuvos Respubli-

kos Seimas, atsižvelgdamas į tai, kad 2010 m. kovo 11 d. sukanka 20 metų, kai Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba priėmė aktą „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“, ir pažymėdamas šio akto istorinę reikšmę tiek Lietuvai, tiek pasauliui, nutarė paskelbti 2010 metus Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dvidešimtmečio metais.

Tautinių bendrijų taryba pasiūlė su-

kurti dokumentinį filmą apie šalies tautinių bendrijų gyvenimą ir veiklą per 20 metų „Lietuva – mūsų namai“. Tokiam filmui galėtų būti panaudota įvairiuose archyvuose esanti medžiaga.

Taryba taip pat siūlė surengti fotoparodą apie tautinių bendrijų veiklą, renginius, atspindinčius bendrijų kultūrą, tradicijas, papročius.

TBN inf.

Tautinių bendruomenių diena Vyriausybėje

Gruodžio 18 d. Ministro Pirmininko tarnyba ir Kultūros ministerija Vyriausybės rūmuose surengė tautinių bendruomenių dieną. Į renginį, kuris skirtas Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui ir Tautinių mažumų įstatymo priėmimo 20-mečiui, buvo pakviesti Tautinių bendrijų tarybos nariai, tautinių bendruomenių atstovai, Seimo, Vyriausybės nariai, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento bei kitų institucijų, kurių veikla susijusi su šalies tautinių bendrijų problemų sprendimu, atstovai.

Ministras Pirmininkas A. Kubilius pasveikino renginio dalyvius Tautinių mažumų įstatymo priėmimo 20-mečio proga, padėkojo tautinėms bendrijoms už kartu nuveiktus bendrus darbus per 20 metų.

Pasižymėjusiems tautinių bendrijų veikloje asmenims Premjeras įteikė Padėkos raštus ir Lietuvos vardo paminėjimo 1000-mečiui skirtus atminimo ženklus.*

Kartu A. Kubilius pabrėžė, jog reikia matyti ir nepadarytus darbus. Nepaisant to, kad didžiąją laiko dalį Vyriausybė skiria ekonominėms ir socialinėms krašto problemoms, darbotvarkėje yra numatyti ir aktualūs klausimai, susiję tiek su tautinėmis bendrijomis, tiek su lietuviais – tokių kaip pavardžių rašymo, gatvių pavadinimų, žydų nuosavybės restitucijos ir kiti, kuriuos būtina spręsti.

“Žvelgdami į istoriją ir šiandieną, turime patys sau pasakyti labai paprastus dalykus – tautinės bendruomenės, gyvenančios čia, Lietuvoje, ya mūsų turtas ir jos turi klestėti tiek etniškai, tiek kultūriškai, tiek ekonomiškai. Tačiau neramina paprastas klausimas – kodėl Vilniaus kraštas, kuriame daug lenkų, baltarusių bendruomenių atstovų, Lietuvos žmonių sąmonėje sudarė įvaizdį, jog tai yra atsilikęs kraštas. Todėl raginu ir bendruomenes, ir savivaldybes siekti iš tikrųjų labai paprastų dalykų. Juk kas garantuoja krašto klestėjimą ir pažangą – atvirumas, konkurencija, ėjimas ir veržimasis į priekį. Be abejo, lygiai taip pat svarbu, kad lietuviai, gyvenantys ten, kur gyvena dauguma lenkų ar baltarusių, taip pat nesijaustų mažuma, kurios teisių

niekas negina ir nepuoseleja” – sakė Premjeras A. Kubilius.

Dalyvius taip pat sveikino ir minėtimis apie tautinių bendrijų indėlį į Lietuvos kultūrinį gyvenimą dalijosi Atkuriamojo Seimo Pirmininkas, Europos Parlamento narys Vytautas Landsbergis, kultūros ministras Remigijus Vilkaitis.

Kalbėjęs Tautinių bendrijų tarybos pirmininkas Mahiras Gamzajevs paminėjo darbus, reikalaujančius konkrečių sprendimų. “Tai ne tik romų integracija, bet ir daugelio kitų etninių grupių pilnavertiškas įsiliejimas į šalies gyvenimą, taip pat negausių tautinių bendruomenių neformalaus ugdymo įstaigų plėtros, jų finansavimo ir kiti švietimo reikalai, šalies savivaldybių ir jų teritorijose veikiančių tautinių bendrijų tarpusavio bendradarbiavimas, jų kultūrinių projektų iš municipalinio izdo rėmimo klausimai, viešųjų užrašų dviem kalbomis vartojimo galimybės, radijo ir televizijos laidų tautinėms mažumoms uždarymas, silpna pa-

rama bendruomenių lakraščiams ir žurnalams, – teigė M. Gamzajevs. Jis atkreipė dėmesį į kurtomą rasinę, etninę, religinę nesantaiką bei tautinių mažumų neigiamo įvaizdžio formavimo faktus kai kuriose žiniasklaidos priemonėse.

Tautinių bendrijų tarybos pirmininkas pareiškė viltį, kad tokie susitikimai Vyriausybėje taps tradiciniais ir pasiūlė jau kitais metais įteisinti minėtiną valstybės datą – Lietuvos tautinių bendruomenių dieną.

Renginio metu jo vedėjas Gintaras Mikalauskas perskaitė ištrauką iš 1323 m. sausio 25 d. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino laiško Liubeko, Zundo, Bremeno, Magdeburgo, Kelno

ir kitų miestų piliečiams ištrauką, laišką, kuriame jis dvasininkus, pirklus, gydytojus, prekybininkus, įvairių profesijų amatininkus kvietė atvykti į karalystę su šeimomis, čia įsikurti, laisvai gyventi ir dirbti.

Susirinkusiems buvo parodytas Lilijos Kopač ir Vitalijaus Karakorskio dokumentinis filmas “Vėliavos” apie 1991 m. įvykius Lietuvoje.

Renginyje koncertavo jaunųjų menininkų duetas – fleitininkas Giedrius Gelgotas ir pianistė Indrė Baikštytė.

**Apdovanotųjų sąrašas bus paskelbtas kaitame “Tautinių bendrijų naujienų” numeryje.*

Departamente lankėsi ET žmogaus teisių komisaras

Viešėdamas Lietuvoje, spalio 20 d. Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras Tomas Hamarbergas (Thomas Hammarberg) lankėsi Tautinių mažumų ir išeivijos departamente prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Komisaras susitiko su departamento generaliniu direktoriumi Arvydu Daunoravičiumi. Susitikime dalyvavo departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas Stanislav Vidtmann, Tautinių mažumų skyriaus darbuotojai.

A. Daunoravičius svečiui pristatė departamento veiklą, susijusią su užsienio šalyse gyvenančiais lietuviais ir tautinėmis mažumomis Lietuvoje. Generalinis direktorius pabrėžė Lietuvos valstybės siekį vienyti lietuvių išeivius bei pastangas palaikyti bendruomeniškumą.

Žmogaus teisių komisaras domėjosi, kaip mūsų šalyje įgyvendinami

Lietuvos Respublikos ir tarptautiniai teisės aktai, reglamentuojantys tautinių mažumų teisių apsaugą, ypač galimybėmis rašyti vietovardžius ir asmenvardžius mažumos kalba, mokytis gimtąja kalba bei valstybės parama tautinėms bendrijoms.

T. Hamarbergą domino tautinių mažumų sąvokos apibrėžimas, bendra tautinėms mažumoms priklausančių asmenų padėtis Lietuvoje, ypač lenkų ir romų mažumų integracija į Lietuvos visuomenę.

TBN inf.

T. Hamarbergas (k.) ir A. Daunoravičius.

Anastasijos Ismailovos nuotr.

Jaunoji Lietuvos karta nori būti tolerantiška

Neringa JURČIUKONYTĖ

Tarptautinės istorinio teisingumo komisijos atstovė ryšiams su visuomene

Lapkričio 16 d. 346 Lietuvos mokyklose vyko Tarptautinei tolerancijos dienai skirta pilietinė akcija „Tolerancija Pasauliui“. Šios akcijos metu mokiniai įvairiais būdais formavo raidę T, kalbėjo apie minimos dienos svarbą, rinko populiariausią tolerancijos žodžio sinonimą. Palyginus su praėjusiais metais šių metų akcijoje dalyvauti panorė daugiau nei 100 mokyklų. Anot Tarptautinės istorinio teisingumo komisijos

direktoriaus Ronaldo Račinsko, toks augantis aktyvumas rodo, jog pasiūlytas Tarptautinės tolerancijos dienos minėjimas yra patrauklus mokyklų bendruomenėms ir yra efektyvi priemonė ugdant moksleivių tolerantiškumą.

Įteikti apdovanojimai „Už gimtosios kalbos išsaugojimą ir puoselėjimą“

Įteikti šių metų Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės apdovanojimai „Už gimtosios kalbos išsaugojimą ir puoselėjimą“. Juos gavo Lietuvos rusų bendruomenės atstovė Larisa Dmitrijeva, Klaipėdos vokiečių bendrijos pirmininkė Magdalena Piklaps ir Vilniaus P. Skorinos vidurinės mokyklos moksleivė Evelina Baziuk.

niginės premijos, knyga ir diplomas.

Apdovanojimas „Už gimtosios kalbos išsaugojimą ir puoselėjimą“ šiemet įteiktas pirmą kartą.

Ši kasmetinį apdovanojimą Tautinių mažumų ir išeivijos departamen-

Larisa Dmitrijeva

L. Dmitrijeva apdovanota už ilgametę visuomeninę veiklą, rusų kalbos, literatūros, kultūros propagavimą Lietuvoje, švietimo mokomąją rusų kalba išsaugojimą, knygos „Rusai Lietuvos istorijoje ir kultūroje“ išleidimą. Ji prisidėjo, kad Vilniuje būtų atidengtos memorialinės lentos Fiodorui Dostojevskiui ir Levui Karsavinui, o Vilniaus universiteto Slavistikos katedrai būtų sugražintas ankstesnis istorinis Rusų filologijos katedros pavadinimas.

Apdovanojimu įvertinta M. Piklaps už jos ilgametę veiklą, kasmetinių

Magdalena Piklaps

Vokiečių kultūros dienų rengimą Klaipėdoje. Be to, būtent M. Piklaps iniciatyva šiame mieste buvo įsteigta mokykla vokiečių kilmės vaikams – vienintelė tokio pobūdžio ugdymo įstaiga Baltijos šalyse.

Vilniaus baltarusių mokyklos abiturientė E. Baziuk apdovanota už aktyvų dalyvavimą konferencijose ir konkursuose, tarp jų ir autorinės dainos konkurse. Šiuo metu Evelina studijuoja vadybą Hertfordšyro universitete Londone.

Kiekvienai laureatei įteiktos pi-

Evelina Baziuk

tas įsteigė 2009 m. sausio 30 d. Juo siekiama įvertinti Lietuvos tautinėms bendrijoms priklausančių švietimo ir kultūros veikėjų nuopelnus, skleidžiant ir puoselėjant gimtąją kalbą bei kultūrą, supažindinti visuomenę su ypatingai šioje srityje nusipelnusiais žmonėmis. Apdovanojimo tikslas – skatinti studentus, moksleivius, visus tautinių mažumų atstovus saugoti ir puoselėti gimtąją kalbą, rūpintis jos sklaida Lietuvoje, ieškoti lietuvių ir gimtosios kalbų bei kultūrų sąsajų.

TBN inf.

Tautinių bendrijų namuose

Spalio 23 d. vyko vilniečio poeto ir prozaiko Ivano Gažimo-

no kūrybos vakaras. Jo metu buvo pristatytas naujas autoriaus eilėraščių rinkinys „Per gyvenimą – su meile“. I. Gažimonas yra vienas literatūrinės

studijos „Plejada“ steigėjų, Lietuvos ir Rusijos rašytojų sąjungų narys. Yra išleidęs 9 knygas, tarp jų – 5 knygas apysakų ir 4 – lyrikos.

Tautinių bendrijų atstovės ragino moteris būti aktyviomis

Lapkričio 3-4 d. Tautinių bendrijų namuose vyko seminaras tema „Imigrantų moterų lyderių vaidmens stiprinimas organizacijoje“. Seminare buvo nagrinėjama, kaip skatinti imigrantes moteris aktyviai dalyvauti visuomeninėje veikloje, ugdyti lyderės įgūdžius, tobulinti vadovavimo ir organizacinius gebėjimus, padėti kitoms moterims imigrantėms integruotis į Lietuvos visuomenę.

Jonas RUMŠA

Moterys darbo rinkoje

Moters padėtis darbo rinkoje priklauso nuo daugelio faktorių: išsilavinimo, šeimyninės padėties, gyvenamosios vietos ir kt. Moterų imigrantų situacija yra sudėtingesnė. „Mes gyvename kitoje šalyje, kurioje kita kultūra, tradicijos, kitos sąlygos, - pradėdama seminarą, kalbėjo Lietuvos etninių grupių moterų verslininkų draugijos pirmininkė, Lietuvos estų draugijos pirmininkė Liia Urman. – Todėl labai svarbu suprasti, ką reikia daryti, kad jaustumės geriau, įveiktume stereotipus“.

„Specialių tyrimų apie tautinių mažumų moterų padėtį darbo rinkoje nėra, tačiau juos galima išskirti iš kitų tyrimų. Iš jų matyti, kad šios grupės atstovių padėtis yra prastesnė už vidutinę moterų padėtį šalyje. Tautinėms mažumoms priklausantys vyrai darbo rinkoje turi geresnes galimybes negu jų gentainės“, – teigė Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus pavaduotojas Stanislav Vidtmann.

Tuo tarpu šių moterų pasiruošimas darbinei veiklai yra žymiai geresnis negu vyrų. Iš jų 45 proc. turi aukštąjį išsilai-

vinimą, o iš vyrų – 25 proc.

Lyderės bendruomenėse

„Prieš šešerius-septynerius metus tautinių mažumų organizacijų vadovai daugiausia buvo vyrai, Tautinių bendrijų taryboje taip pat dominavo vyrai“, - sakė L. Urman.

Kokių vaidmenį tautinių mažumų nevyriausybinėse organizacijose vaidina moterys šiandien? Iš S. Vidtmanno pateiktų duomenų, kurie spausdinami lentelėje, matome, kad šis vaidmuo yra gana įvairus. Pavyzdžiui, iš 73 rusų sąrašinių organizacijų 44 vadovauja moterys. Tai sudaro 60 proc. Nemažai

Vladio Uznevichiaus nuotr.

Pasak Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komiteto narės Marijos Aušrinės Pavilionienės, moteris migrantė praturtina vietinę visuomenę savo kilme, genetika ir tautiniais papročiais.

daliai lenkų, latvių, graikų, uzbekų organizacijų vadovauja taip pat moterys, mažesnei daliai – baltarusių, totorių organizacijų. Net romų bendruomenėje, kurioje pagal nusistovėjusius stereotipus dominuoja vyrai, iš dvylikos sąrašinių organizacijų keturioms vadovauja moterys. Tiesa, tarp palyginti nedidelio armėnų ir azerbaidžaniečių organizacijų skaičiaus nėra nei vienos moters – vadovės.

Apskritai iš 275 tautinių mažumų nevyriausybinių organizacijų 124 vadovauja moterys, t. y. sudaro 45 proc.

Naujos sudėties Tautinių bendrijų taryboje iš 29 narių moterų yra 16.

Tačiau yra sritis, kur

Tautinių mažumų sąrašinių organizacijų lyderiai /pagal lytį/

Kokios tautybės organizacijos	Organizacijų skaičius	Vadovauja vyrai	Vadovauja moterys
Armėnų	6	6	—
Azerbaidžaniečių	6	6	—
Baltarusių	23	17	6
Graikų	9	5	4
Latvių	9	4	5
Lenkų	49	29	20
Romų	12	8	4
Rusų	73	29	44
Totorių	18	12	6
Uzbekų	6	3	3

moterys užima dominuojančią padėtį. Tai neformalus ugdymas. Iš 39 sek-madieninių mokyklų 31 vadovauja moterys.

Šie pavyzdžiai rodo, kad tautinėms mažumoms priklausančios moterys aktyviai dalyvauja savo bendruomenių veikloje, įgyja autoritetą tarp savogentainių ir išrenkamos į vadovaujančius postus.

Tačiau, kaip pažymėjo S. Vidtmann, moterų lyderystės ugdymą reikia gerinti. Tam turi būti rengiami mokymai, seminarai, konferencijos, vykdomi tyrimai. Vilniuje netrukus turi pradėti veikti Europos lyčių lygybės institutas, kuris tirs taip pat ir šias problemas, rengs atitinkamas rekomendacijas.

Ugdo verslumą

Laisvosios rinkos sąlygomis moterų verslumo, lyderės savybių ugdymas įgyja svarbią reikšmę. Apie tai, kaip šias savybes išsiugdyti, kalbėjo Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komiteto narė Marija Aušrinė Pavilionienė.

Be teorinių žinių, seminaro dalyvės susipažino su patirtimi moterų, kurios sukūrė savo verslą ir ne vienierius metus sėkmingai dirba. Apie tai pasakojo graikų restoranų mūsų šalyje savininkė Lola Sakanis.

Lietuvos ukrainiečių moterų sąjungos pirmininkės pavaduotoja Natalija Šertvytienė nušvietė ukrainiečių moterų veiklą užsienyje.

Pasak Moterų informacijos centro direktorės Jurgitos Pečiūrienės, šalies

moterys turėtų aktyviau ginti savo interesus versle, tuo tikslu labiau panaudoti lobizmo svertus. Europoje šis moterų judėjimas vaidina svarbų vaidmenį.

Kitamet Europos moterų lobistinė organizacija minės savo įsikūrimo 20-metį. Jai priklauso nacionalinės moterų organizacijos iš 27 Europos Sąjungos šalių, taip pat ir Lietuvos, keliasdešimt tarptautinių organizacijų. Jos moterų interesams atstovauja Europos Taryboje, Parlamente, Komisijoje.

Lietuvos moterų lobistinė organizacija įsikūrė 2004 m. Jai priklauso 21 moterų organizacija, tarp jų ir Lietuvos etninių grupių moterų verslininkų draugija.

Klaipėdos vokiečių bendrija paminėjo savo 20-metį

Šiomet Klaipėdos vokiečių bendrija mini savo įsikūrimo 20-metį. Nors ši data suėjo dar pavasarį, tačiau iškilmės buvo nuspręsta surengti spalio 3-iają – Vokietijos Vienybės dieną.

Rasa Miuller

Klaipėdos vokiečių bendrijos kultūros vadybininkė

Susirinko daug svečių

Į šventę, vykusią H. Zudermano gimnazijoje, susirinko apie pusantro

šimto bendrijos narių ir svečių. Tarp pastarųjų buvo Vokietijos ambasados Vilniuje kultūros atašė Jean Pierre Froehly, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas Stanislav Vidtmann, Klaipėdos miesto mero pavaduotojas Jonas Šimkus, ifa – Už-

sienio ryšių instituto – koordinatorė Baltijos šalims Jurgita Motiekaitė ir daug kitų.

Ilgametė bendrijos pirmininkė Magdalena Piklaps apžvelgė bendrijos nuveiktus darbus, dėkojo jos rėmėjams – Vokietijos ambasadai Vilniuje, Klaipėdos miesto savivaldybei, Tautinių mažumų ir išeivijos departamentui, Kultūros rėmimo fondui, ifai (Užsienio ryšių institutui), Goethe's

Klaipėdos vokiečių bendrijos 20-mečio minėjime koncertavo bendrijos choras.

Sveikina H. Zudermano gimnazijos atstovai.

institutui Vilniuje, Klaipėdos krašto kraštiečių sąjungai Vokietijoje, Rytprūsių kraštiečių sąjungai Vokietijoje ir kitiems, rėmusiems ir remiantiems bendrijos veiklą.

Svečiai sveikino bendriją, džiaugėsi jos veikla, linkėjo daug gražių sumanymų. Pasveikinti bendrijos atvyko Šilutės, Kauno vokiečių, Klaipėdos miesto tautinių bendrijų atstovai. Džiugiai sutikta žinia, kad bendrijos pirmininkei M. Piklaps įteiktas Tautinių mažumų ir išeivijos departamento apdovanojimas „Už gimtosios kalbos išsaugojimą ir puoselėjimą“. Šventės metu apdovanojimą jai įteikė S. Vidtmann.

Jubiliejaus minėjime grojo ir dainavo H. Zudermano gimnazijos

moksleiviai, programą atliko bendrijos choras, gyvuojantis jau 21-uosius metus.

Veikė paroda

Apie bendrijos veiklą pasakojo ir jubiliejaus proga surengta paroda. Per šimtą nuotraukų iš archyvo priminė svarbias bendrijos gyvenimo akimirkas: bendrijos įkūrimą, H. Zudermano, tada dar mažos keturių klasių mokyklos, Simono Dachto namų atidarymą, visus tris kraštiečių susitikimus, kurių kiekviename dalyvavo pusantrą tūkstančio žmonių, bendrijos pėdsakus miesto kultūriname gyvenime ir istoriniame pavelde, susitikimus su garbingais svečiais, bendrijos vokie-

čių ir lietuvių kalbomis leistą laikraštį „Deutsche Nachrichten für Litauen“ („Vokiečių žinios Lietuvoje“).

S. Dachto namų projektas

Šventės metu buvo pristatytas S. Dachto namų vykdomas projektas „Klaipėdos krašto prisiminimai“. Tai penkiolikos bendrijos narių pasakojimai apie savo išgyvenimus, likimus, sunkius išbandymus, kurie teko Klaipėdos kraštui ir jo žmonėms. Džiugu, kad Kultūros rėmimo fondas parėmė knygos išleidimą. Jai vos pasirodžius, pasigirdo prašymų išversti į vokiečių kalbą.

Plačiau apie knygos pristatymą rašoma šiame „Tautinių bendrijų naujienų“ numeryje.

Rusų kultūros ir meno festivalis Kaune

Visą spalio mėnesį Kaune vyko III tarptautinis rusų kultūros ir meno festivalis. Jo metu vyko koncertai, kuriuose skambėjo rusų ir užsienio šalių kompozitorių kūriniai, rusų, ukrainiečių, baltarusių, lietuvių liaudies dainos, romansai ir giesmės.

Karininkų ramovėje koncertavo folkloro ansamblis „Rosiči“. Jo repertuare – įvairių Rusijos regionų dainos, liaudies žaidimai. Ansambliųčiai groja armonikomis, balalaikomis, styginiais ir kitais liaudies muzikos instrumentais.

Vaizduojamojo meno gerbėjai galėjo susipažinti su profesionalių dailininkų, M. Dobužinskio rusų kultūros centro auklėtinių darbais.

Koncertuoja folkloro ansamblis „Rosiči“.

Neliko pamiršti ir patys mažieji. Jiems buvo parodytas muzikinis lėlių spektaklis „Ledo trobelė“.

Festivalį surengė M. Dobužins-

čio rusų kultūros centras ir Slavų estetinio lavinimo centras. Visi renginiai buvo nemokami.

TBN inf.

Slavų kultūrų šventė Klaipėdoje

Dvi spalio mėnesio savaitgalio dienas Klaipėdos M. Gorkio vidurinėje mokykloje skambėjo dainos, muzika, jaunatviški balsai. Čia vyko IV tarptautinis slavų kultūrų festivalis „Slavų vaivorykštė 2009“, kurį surengė uostamiesčio Slavų kultūrų centras. Į festivalį atvyko kūrybiniai

kolektyvai iš Rusijos, Baltarusijos, Latvijos ir Ukrainos.

Baigiamajame koncerte dalyvavo dainų ansamblis „Volnica“ iš Liepojos (Latvija), baltarusių dainų ir šokių ansamblis „Talijs“, liaudies instrumentų ansamblis „Karuselė“ iš Kaliningrado, Klaipėdos ukrainie-

čių bendrijos „Prosvit“, romų „Peše jaju“ ansambliai iš Klaipėdos ir kiti kolektyvai.

Be meninės dalies, vyko apskritojo stalo diskusija apie tautinių kultūrų išsaugojimą ir puoselėjimą, tarptautinių kultūrinių ryšių stiprinimą.

TBN inf

Tautų mugė nepaliko nė vieno abejingo

Rugsėjo 18-20 d. Vilniuje, Gedimino prospekte, buvo surengta Tautų mugė. Pirmą kartą surengtame tokio pobūdžio renginyje gausiai dalyvavo Lietuvos tautų atstovai.

Kokia mugė be gausių vaišių? Praeivius gundė įvairiausių mėsos kepsnių, rūkytų gaminių, troškinių, žuvies kvapai. Akį traukė saldumynai: pyragai, bandelės, riestainiai, šokoladiniai saldainiai... Žiūrovai galėjo paragauti nacionalinių lietuvių, rusų, lenkų, baltarusių, karaimų, totorių patiekalų, stebėti, kaip jie gaminami.

Mugėje buvo galima sutikti ir svečių iš tolimosios Indijos – šios šalies atstovai taip pat dalijosi savo nacionalinės virtuvės paslaptimis.

Pasistiprinus buvo galima pasidairyti į daugybės kioskų lentynas ir prekystalius. Prekybininkai siūlė įsigyti rankų darbo kūrinių: papuošalų iš keramikos, lino drabužių, medinių virtuvės įrankių, pintų krepšių ir kitų įvairiausių paskirties daiktų.

Netrūko peno ir širdžiai. Mugėje koncertavo apie keturiasdešimt dainų ir šokių kolektyvų, tarp jų – atstovaujančių tautinėms bendrijoms, buvo surengta įvairių konkursų, pramogų.

TBN inf.

Koncerto tema – „Lietuva rusų poezijoje ir muzikoje“

Vieną spalio vakarų Rusų romano mylėtojų draugija „Melos“ poezijos ir muzikos gerbėjus pakvietė į Vilniaus mokytojų namų didžiąją salę, kur buvo surengtas vakaras „Lietuva rusų poezijoje ir muzikoje“, skirtas Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui. Vakara vedė šios draugijos pirmininkė Jelena Bachmėtjėva.

Jonas RUMŠA

Skambėjo ir klasikų, ir mažiau žinomų poetų eilės

Vakara, skambant M.-K. Čiurlionio valso melodijai, pradėjo kompozitorių konkurso Paryžiuje diplomantė Lidija Koroliova. Ji perskaitė klubo „Svetoč“ pirmininkės, daugkartinės autorinės dainos ir rusų poezijos festivalio Lietuvoje laureatės Gretos Fedorčenko eilėraščių.

Po to skambėjo rusų poetų, kurių eilės sudaro rusų poezijos aukso fondą, ir mažiau žinomų autorių eilėraščiai, pašvęsti Lietuvai. Vieni jų gyveno ir kūrė prieš keletą amžių, kiti buvo ar tebėra mūsų amžininkai.

Pro vakaro dalyvių akis praėjo tūkstančio metų senumo įvykiai, apie kuriuos savo eilėmis priminė poetas Viktoras Raičėvas, ir Vilniaus akcentai, įamžinti Nobelio premijos laureato Josifo Brodskio rinkinyje „Lietuviškas noktiurnas“.

„Daugelis rusų poetų savo eilėraščiuose apdainavo Lietuvą, jos gamtą, poetinę kalbą išreiškė savo jausmus mūsų kraštui, - sakė Rusų romano mylėtojų draugijos „Melos“ pirmi-

J. Bachmėtjėvos nuomone, rusų literatūroje apie jokią kitą šalį nėra tiek daug parašyta kaip apie Lietuvą.

ninkė, humanitarinių mokslų daktarė Jelena Bachmėtjėva. – Vieni jų yra gerai žinomi, kitų vardai ir kūryba, deja, padengti laiko dulkių ir žinomi tik siauram specialistų ratui“.

Vienas tokių – Pavlas Gagarinas, gyvenęs aštuonioliktame amžiuje. Kunigaikštis, generolas, pasižymėjęs Pirmajame kare su turkais, apdovanojtas šv. Georgijaus IV-ojo laipsnio ordinu. P. Gagarinas buvo ir poetas, vertėjas. Natalija Borisenko perskaitė vieną P. Gagarino eilėraščių „Nemunas“. Pagal jį sukurtą dainą padainavo Nadežda Rozenkovič.

A. Puškino, M. Lermontovo Lietuvos skaitytojui pristatyti nereiškia. Georgijus Počujevas perskaitė ištrauką iš A. Puškino baladės „Budrys ir jo sūnūs“, kurioje pasakojama, kaip Budrys tris sūnus išlydėjo į karą į tris skirtingas puses, o jie grįžo ir kiekvienas parvedė namo nuotaką. Vakaro metu nuskambėjo ištraukos iš M. Lermontovo eiliuotos apsakos „Lietuvė“. Joje pasakojama apie ruso Arsenijaus meilę lietuvei Klarai. Ištraukas skaitė

Borisas Šesternikovas. Beje, šį kūrinį M. Lermontovas parašė, būdamas aštuoniolikos metų.

Valerijus Oparinas pasirinko A. Tolstojaus baladės „Vasilijus Šibanovas“ ištrauką, pasakojančią apie tai, kaip kunigaikštis Kurbskis, gelbėdamasis nuo Ivano Rūsčiojo pykčio, bėgo į Lietuvą.

Klausytojų negalėjo nesujaudinti romantiškos devynioliktojo amžiaus rusų poeto-filosofo Fiodoro Tiutčevo eilės apie Vilnių, kryžius, didingą Nemuną.

Gyvena ir kuria Lietuvoje

Lietuvoje gyvena nemažai rusų kalba rašančių kūrėjų, tarp jų – poetų. Kiekvienas jų turi ką pasakyti skaitytojui, yra įvairių kūrybinių sąjungų nariai. Daugelis yra pelnę prizų poezijos konkursuose, ne vienas yra išleidęs eilėraščių knygą.

O vakare savo kūrybos eiles skaitė Michailas Boženkinas, Tamara Ilčenko, Autandilas Kukinas, Olga Denkovskaja, Marija Zinkevič, Tatjana

Ščiurina, Elvyra Pozdniaja, Liudmila Chorošilova.

Nepakartojamas kiekvieno autoriau stilius, žvilgsnis į supantį pasaulį, temų įvairovė. Tai ir senojo Vilniaus gatvelių grožis, Lietuvos gamta, istoriniai motyvai. J. Bachmėtjėvos nuomone, daugelis vakare nuskambėjusių eilėraščių yra aukšto meninio lygio.

Eiles keitė muzika

Įvairi buvo ir muzikinė vakaro dalis. M. K. Čiurlionio valsą keitė devynioliktojo amžiaus rusų kompozitoriaus ir muzikos kritiko Cezario Kiuji, gimusio Vilniuje, muzikos pjesė, Algimanto Raudonikio „Švelnumas“, kuriuos violančele atliko Ala Leznaja, pianinu grojo Liudmila Malceva.

L. Malceva vadovauja studijai

„Harmonija“. Jos kolektyvas, akompanuojant vadovei, padainavo romansą Nestoro Kukolniko žodžiais. N. Kukolnikas – poetas, rašytojas, dramaturgas, Vilniaus rusų gimnazijos dėstytojas, kurio gimimo 200 metų jubiliejus suėjo šiemet. Igoris Abetkovskis padainavo M. Glinkos ir C. Kiuji romansų N. Kukolniko žodžiais. Valentina Kalinčeva padainavo vieną M. Glinkos ir vieną C. Kiuji romansą A. Puškino žodžiais.

Klara Maksimova, akompanuojant Lidijai Koroliovai, padainavo J. Prigožijaus romansą taip pat gimusio Vilniuje poeto K. Listovo žodžiais.

Ansamblis „Grok, bajane!“ padainavo M. Boženkinio dainą „Graži mūsų sostinė Vilnius“.

Vakaro pabaigoje Kauno muzikinio teatro solistas Tomas Vaitkus, akompanuojant Lijai Neugasimovai,

padainavo du M. Glinkos romansus N. Kukolniko žodžiais ir vieną romansą A. Mickevičiaus žodžiais.

Per mažai vertiname

Toli gražu ne visų rusų poetų, savo kūryboje rašiusių Lietuvos tematika, eilės skambėjo vakare.

J. Bachmėtjėva apgailestavo, kad per vieną vakarą to padaryti ir nebuvo įmanoma. „Rusų literatūroje apie jokią kitą šalį nėra tiek daug parašyta kaip apie Lietuvą, - sakė ji. – Šia tema būtų galima parašyti didelę studiją“.

„Mes per mažai vertiname tai, kas yra sukurta. Mes dargi neišstudijavome šio palikimo iki galo. Mūsų ryšiai žymiai gilesni ir stipresni negu mums atrodo. Turiu omenyje istorinius, kultūrinius, dvasinius ryšius“, - teigė J. Bachmėtjėva.

Moldavų režisierius sukūrė filmą apie dviejų brolių savo tautiečių gyvenimą Lietuvoje

Lapkričio 16 d., minint Tarptautinę tolerancijos dieną, Lietuvos rumunų kultūros bendrija „Dačija“ pakvietė tautinių bendrijų atstovus į Tautinių bendrijų namus, kur įvyko dokumentinio filmo „Lietuvos moldavai“ premjera. Scenarijaus autorius ir režisierius Ion Bujor (Ion Bužor), Moldovos Respublikos nepriklausomos televizijos „Mirador“ studijos „Bujor“ vadovas. Trisdešimt šešių minučių trukmės juostoje pasakojama apie du brolius moldavus, gyvenančius Lietuvoje 30 metų. Autorius šį filmą specialiai sukūrė Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui.

Lučija BARTKIENĖ

Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ pirmininkė

Pakvietė į dukterėčios vestuves

„Lietuvos moldavai“ – tai filmas apie žmogiškuosius ir kultūrinius ryšius tarp Moldovos Respublikos ir Lietuvos, apie moldavų ir lietuvių tautų susigiminiavimą.

Filmas prasideda Vilniaus panorama.

Likimo vingių vedami, du broliai moldavai Vasile Sandu ir Vlad Sandu

prieš trisdešimt metų apsigyveno Lietuvoje. Abu sukūrė šeimas su lietuvaiteimis. Vyresnysis Vasile apsigyveno Klaipėdoje, jaunesnysis Vlad – Kaune. Dorai dirbdami, jie nemažai pasiekė. Sėkmingai susiklostė ir brolių šeimyninis gyvenimas. Vasile užaugino dvi dukras, Vlad – tris sūnus. Abu jau turi ir pirmųjų anūkų.

Vieną kartą visi šių dviejų moldavų-lietuvių šeimų nariai buvo pakviesti į sesers dukros vestuves Moldovos Respublikoje. Atvykę į savo istorinę tėvynę, broliai su šeimomis aplankė mamos kapą, prisiminė Velykų tradicijas. Vaikystės prisiminimais jie

dalijosi tėvų namuose, kurie, deja, jau parduoti.

Filme gyvai ir spalvingai parodytos moldavų vestuvių tradicijos. O broliai su savo šeimomis pristatyti kaip garbingiausi svečiai. Tie šeimų nariai, kurie pirmą kartą lankėsi Moldovoje, buvo nustebinti vietinių žmonių gerumu ir dėmesingumu.

Kitą dieną po vestuvių, kaip rodoma filme, broliai papasakojo, kaip jiems sekasi Lietuvoje, kaip jie išmoko lietuvių kalbą, kaip integravosi į jiems naują visuomenę.

Sukūrė daug filmų

Ion Bujor – filosofijos mokslų daktaras, žurnalistas, režisierius, prodiuseris. Jis dirbo korespondentu „Teleradio – Moldova“, Rumunijos televizijoje TVR1, 1997 m. įkūrė nepriklausomą TV „Mirador“.

I. Bujor – Moldovos Respublikos žurnalistų sąjungos narys, Tarptau-

tinės žurnalistų federacijos narys ir BBC korespondentas.

Nuo 1972 m. I. Bujor rašo straipsnius, kuria videosiužetus, televizijos laidas, dokumentinius filmus. Pagrindinės jo darbų temos – žmogaus teisės, aplinkos apsauga, kultūros paveldo išsaugojimas.

Per trisdešimt septynerius kūrybos

metus I. Bujor įkūrė daugybę video-centrų, kino ir foto studijų vaikams ir jaunimui.

1999 m. I. Bujor paskelbtas Moldovos Respublikos nusipelnusiu žmogumi. 2005 m. jis buvo apdovanotas Garbės ženklu „Auksinis erelis“ už specialaus korespondento darbą Padnestrėje. Tais pačiais

metais I. Bujor pelnė diplomą „Už žmogaus teisių gynimą Moldovos Respublikoje“.

Nuo 1995 m. I. Bujor dalyvauja įvairiuose dokumentinių filmų festivaliuose Rumunijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Didžiojoje Britanijoje, Ispanijoje, Austrijoje, kur yra pelnęs daug apdovanojimų.

Hiutenfelde vyko kultūros dienos, skirtos Lietuvos vardo paminėjimo 1000-mečiui

Nedideliame Pietų Vokietijos Hiutenfeldo miestelyje, kurį gerai žino viso pasaulio lietuviai dėl čia veikiančios Vasario 16-osios lietuviškos gimnazijos, tris spalio dienas vyko kultūros renginys – suvažiavimas, skirtas Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui. Jį surengė taip pat čia, senoje pilyje, įsikūręs Vokietijos lietuvių kultūros institutas. Iškilnėse dalyvavo Vokiečių iš Lietuvos bendruomenės nariai, grupelė Lietuvos vokiečių, kuriuos į šią šventę pakvietė Lietuvos vokiečių taryba, atstovaujanti šiai bendruomenei, iš viso apie šimtą žmonių.

Ervinas PETERAITIS

Vilniaus vokiečių bendruomenės pirmininkas

Kalbėjo apie Lietuvos istoriją

Kultūros dienas sveikinimo kalbomis pradėjo Lietuvos kultūros instituto vedėjas dr. Vincas Bartusevičius, Lietuvos ambasadorius Vokietijoje Mindaugas Butkus, Vokietijos ir Lietuvos forumo vadovas dr. Joachimas Tauberis.

Konferencijoje pranešimus skaitė žinomi dviejų šalių mokslininkai. Tai prof. dr. Alfredas Bumblauskas, dr. Darius Baronas, dr. Nerijus Šepetyš iš Lietuvos. Vokietijos pusei atstovavo dr. Joachimas Tauberis iš Liuneburgo, prof. dr. Manfredas Kleinas iš Keutšacho, prof. dr. Mathias Niendorf iš Kylio, dr. Claudia Sinnig iš Berlyno, dvasiškis, lietuvių poezijos vertėjas į vokiečių kalbą, Gedimino ordino kavalierejus Alfredas Franckaitis.

Pranešimuose svarstomų temų ratas buvo labai platus: Lietuvos isto-

Ervinas Peteraitis (k.) ir kunigaikštis Inigo von Urachas.

rija, jos vieta Europoje nuo seniausių laikų iki dabarties dienų, lietuvių mitologija, literatūra, papročiai ir kt.

Vyravo šilta atmosfera

Taip sutapo, kad antrąją renginio dieną – spalio 3-iąją Vokietijoje buvo švenčiama Vienybės diena. Šia proga pilies bokšte buvo iškelta Vokietijos vėliava. Paprastomis dienomis bokšte vėliava nekeliama.

Konferencija dirbo toliau.

Vakare jos dalyvius priėmė Lietuvos ambasadorius Vokietijoje M. Butkus.

Įspūdinga buvo kultūrinė pro-

grama. Koncertavo daugelio tarptautinių konkursų lietuvių kilmės laureatė, Karlsruhes Badeno valstybinio teatro solistė Vilja Mosuraitis. Jai akompanavo ir atliko individualią koncertinę programą daugelio konkursų laureatė, pianistė Irina Loskova.

Vokiečių iš Lietuvos bendruomenės pirmininkas Hardy Metto.

Aptarė bendruomenės reikalus

Vokiečių iš Lietuvos bendruomenės nariai, pasinaudoję gera proga, surengė ir savo ataskaitinį suvažiavimą. Po Bendruomenės pirmininko Hardy Metto pranešimo buvo aptarti nuveikti darbai, tolimesnės veiklos kryptys, pratęsti valdybos įgaliojimai kitai dviejų metų kadencijai. Be kita ko, buvo pabrėžta svarba stiprinti ryšius su Lietuva, tautiečiais Lietuvoje, prisidėti prie dviejų šalių bendradarbiavimo stiprinimo.

Vokiečių iš Lietuvos bendruomenė vienija Lietuvos vokiečius, repa-

trijavusius iš mūsų bendros Tėvynės 1941 m. kovo mėnesį, jau vykstant Antrajam pasauliniam karui ir sovietams okupavus Lietuvą. Iš tada 52 tūkstančių vokiečių, prieš 68 metus palikusių Lietuvą, dabartinė bendruomenė vienija apie 5 tūkstančius narių.

Bendruomenės grupės veikia visose Vokietijos žemėse.

Bendruomenė leidžia keturis kartus per metus išeinantį laikraštį „Die Raute“ („Rūta“), kuriame spausdinama daug medžiagos iš Lietuvos.

Bendraudami su tėvynainiais

Vokietijoje, sužinojome, kad Lietuva labai pradėjo domėtis išvykusiųjų anūkais. Jie nori labiau pažinti šalį, iš kurios kilo jų protėviai. Kai kurie savo vaikus leidžia mokytis į Hiu-tenfeldo Vasario 16-osios lietuvių gimnaziją.

Paroda „Totoriai šalia mūsų“ Alytaus kraštotyros muziejuje

Spalio 29 d. Alytaus kraštotyros muziejuje atidaryta paroda „Totoriai šalia mūsų“. Tai bendras Alytaus kraštotyros muziejaus ir Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos darbas. Ta proga išleistas katalogas.

rajono totorių gyvenimo akimirkos 1988-2009 m. laikotarpiu. Beje, daugiau kaip prieš dvidešimt metų Zita

Vilmantas DUNDERIS

Alytaus kraštotyros muziejaus darbuotojas

Rengė ekspediciją

Prieš metus Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininko pavaduotojas Motiejus Jakubauskas pasiūlė muziejininkams bendradarbiauti. Luksnėnuose, Alytaus rajone, gyvenantis M. Jakubauskas seniai domisi savo tautos istorija, Raižiuose planuoja atidaryti Totorių muziejų. Šie ketinimai turi realų pagrindą. M. Jakubauskas yra sukaukęs nemažai totorių istorijos ir kultūros eksponatų.

Gavę pasiūlymą bendradarbiauti, pradėjome kurti projektus ir planus, kaip visuomenei pristatyti totorių

Parodos atidarymo metu solistė Rima Kazėnienė dainavo totorių liaudies dainas.

istoriją ir kultūrą. Gavome lėšų iš Kultūros ministerijos.

Parodos koncepcijoje buvo numatyta supažindinti visuomenę su Dzūkijos regiono totorių kultūra, tradicijomis, jų indėliu į Lietuvos istoriją. Totorių bendruomenė nėra didelė, bet visais laikais daugiausia totoriai telkėsi Pietų Lietuvoje bei dabartinėje Dzūkijoje. Vasarą Alytaus apskrityje buvo surengta ekspedicija, kurios metu rinkta istorinė ir etnografinė medžiaga apie šio krašto totorius.

Fotografijos, buities daiktai...

Parodoje eksponuojamos 26 „Alytaus naujienų“ laikraščio foto žurnalistės Zitos Stankevičienės nuotraukos. Jose užfiksuotos Alytaus

šią temą pasirinko savo diplominiam darbui Vilniaus universitete.

Keliolikoje senųjų fotografijų įamžinti ketvirtojo-šeštojo praėjusio amžiaus dešimtmečių valstybinių švenčių minėjimai, mokiniai, mokytojai, jaunimo gegužinės ir kt.

Pusšimtį eksponatų parodai pateikė M. Jakubauskas, per dvidešimtį – M. Abunevičius ir I. Makulavičius. Dalis eksponatų pasiskolinta iš Subartonyse (Varėnos raj.) veikiančio Totorių buities muziejaus.

Tarp parodos eksponatų galima pamatyti XIX-XX a. Koranus, chamailus (maldaknyges), muhirus (šventus paveikslus), istorinius dokumentus.

Tradicinį totorių amatą – kailių ir

Parodos praeina, o katalogai lieka.

odų apdirbimą – atspindi ne tik darbo įrankiai, bet ir dirbiniai iš odos.

Parodoje pristatyti ir netradiciniai totorių amatininkai: batsiuovys, juvelyras, rimorius.

Gausu įvairių buitį ir kasdienį gyvenimą menančių eksponatų.

Ilgus amžius karinė tarnyba buvo pagrindinis totorių vyrų užsiėmimas. Parodoje pristatoma šios veiklos eksponatų.

Išleido parodos katalogą

Be eksponatų, parodos lankytojams siūloma susipažinti ir su vizualine medžiaga.

Kulinarinis totorių paveldas pristatomas H. Rimkaus filmo „Raižių totoriai“ ištrauka, pasakojančia apie garsiojo šimtalapio pyrago gamybą.

Parodos rengėjai išleido katalogą „Totoriai šalia mūsų“, kuriame apra-

šomi eksponatai, talpinama dalis vasarą vykusios ekspedicijos medžiagos. Į leidinių įdėtas ir nedidelis totoriškų žodžių žodynėlis.

Aktyviausių muziejaus lankytojų laukia dovana – DVD plokštelė su originaliu videodarbu „Murzų ainiai Lietuvos žemėje“. Tatarstano sostinėje Kazanėje vykusiame konkurse jis buvo pripažintas geriausiu tarp 160 filmų.

Kino juostoje – Kirtimų romų taboro gyvenimas

Lapkričio 13 d. Tautinių bendrijų namuose įvyko žurnalisto, prodiuserio, režisieriaus Audriaus Lelkaičio naujausio dokumentinio filmo „Vilniaus getas 2009“ pristatymas. Jame dalyvavo ir filmo autorius.

Jonas RUMŠA

Žvilgsnis iš vidaus

Apie romus sukurta nemažai filmų, kuriuose daug ryškiaspalvių kostiumų, temperamentingų šokių, ilgesingų dainų melodijų.

A. Lelkaičio filme nieko šito nėra. Autorius į romų taboro gyvenimą pamėgino pažvelgti iš vidaus, parodyti jį ne greitai praeinančių švenčių metu (aišku, reikalingos ir tokios), o per kasdieninius rūpesčius, buitį.

Filmas prasideda išpūdingais vaizdais, kai pasitinkant 2009-uosius metus Vilniaus dangų nuplieskė šviesos jūra, kainavusi milijonus litų. Kitą

akimirką kamera žiūrovą nukelia į miesto pakraštyje esantį romų taborą, kurio Europos kultūros sostinės 2009 šviesos nepasiekė. Čia tamsu.

Kontrastas? Taip. Panašių kontrastų filme pamatysime ne vieną. Tai žinomas metodas. Tačiau reikia pažymėti, kad autorius juo nepiktinaudžiauja, naudoja saikingai ir todėl žiūrėti nėra įkyru.

Kaip minėta, A. Lelkaitis parodo romų gyvenimą per kasdienybės prizmę. Iš pirmo žvilgsnio tarsi nieko ypatingo nevyksta. Moteris iš kolonėlės pilasi vandenį, eina malkų į kiemą, kuria krosnį, verda valgyti. Žmonės iš taboro pasakoja apie savo rūpesčius, apie tai, kas juos jaudina.

A. Lelkaičio nuomone, susidūrimas su romais radikaliai pakeitė jo požiūrį į tautinę mažumą.

Pakeitė požiūrį

„Jeigu lietuviai skundžiasi dėl skurdo ir vargo, romai kiekvieną kartą galvoja kaip jiems išgyventi... Tai mane labai sukrėtė. Jei nesi pasirūpinęs svarbiausiais dalykais ir savo saugumu, pinigais, apie kitus dalykus tu negalvoji. Turiu galvoje, kad mums labai lengva teisti tuos žmones, bet mes neįsivaizduojame, kaip jiems sunku, nežinome, kokias problemas jie bando spręsti“, - kalbėjo filmo autorius.

Kūrėjo įsitikinimu, susidūrimas su romais radikaliai pakeitė jo požiūrį į tautinę mažumą. „Lengva teisti nepamačius“, - mano A. Lelkaitis.

Ar taboro gyventojai mato išeitį, ar tiki, kad jų gyvenimas pasikeis?

Kokia bus romų vaikų ateitis?

O gal susitakė su savo padėtimi? Filme daug kartų matome romų vaikus. Gražius, judrius, protingomis akimis. Kas jų laukia?

Autorius nepateikia atsakymų į šiuos ir daugelį kitų klausimų, kurie kyla pažiūrėjus šį filmą. Matyt, toks tikslas keliamas ir nebuvo. Tačiau „Vilniaus getas 2009“ verčia mąstyti, galvoti, diskutuoti apie šios unikalios tautinės grupės vietą mūsų visuomenėje, jos dabartį ir ateitį.

Filmą vertina teigiamai

Kaip filmą vertina romų bendruomenės atstovai?

„Filme tikroviškai parodyta, kaip

šiandien gyvena romų tautinė mažuma. Aš ir mano aplinkos žmonės, kurie matė šį filmą, jį vertiname teigiamai, - sakė Lietuvos čigonų bendrijos „Čigonų laužas“ pirmininkas Josifas Tyčina. – Būtų gerai, kad filmą pamatytų valdžios institucijų atstovai. Gal tada jie į romų problemas žiūrėtų jautriau. Filmą naudinga būtų pamatyti ir plačiajai visuomenei, kuri, deja, nereitai gauna iškreiptą informaciją apie mus. Būtų gerai, jei „Vilniaus getas 2009“ parodytų Lietuvos televizija“.

Kuria kontraversiškus filmus

Diplomuotas žurnalistas Audrius Lelkaitis, pradėjęs karjerą kaip

pirmosios nepriklausomos televizijos LitPoliinter TV reporteris, vėliau dirbo radijo stoties M-1 žinių redaktoriumi, LNK televizijos žinių prodiuseriu, penkerius metus vadovavo Lietuvos nacionalinės televizijos žinių tarnybai. A. Lelkaitis taip pat dėstė VU Žurnalistikos institute, vadovavo TV Akademijai, bendradarbiavo su BBC televizija, o pastaraisiais metais įsitvirtina kaip kontraversiškos realybės dokumentikos kūrėjas. 2006 m. jis sukūrė filmą „Smėlio generolai“, pasakojantį apie Lietuvos karinę misiją Afganistane. Naujausias A. Lelkaičio darbas – „Vilniaus getas 2009“.

Panevėžyje atidengtas memorialas žydų motinoms

Rugsėjo 24 d. Panevėžio miesto Atminimo skvere atidengtas memorialas, skirtas atminti mirusiems ir žuvusiems Panevėžio krašto žydų ir kitų tautybių žmonėms.

Genadijus KOFMANAS

Panevėžio žydų bendruomenės pirmininkas

nepatogumą ar kaltę dėl sunaikintų kapinių. Jas primins paminklas ir sutvarkyta kapinių teritorija.

Skulptūrinę kompoziciją sukūrė

Kapinėse palaidota daug garsių žmonių, rabinų, kurie buvo laikomi tautos šviesuoliais, gydytojų, mokytojų, kitų inteligentijos atstovų, žydų amatininkų ir paprastų žmonių.

Šiandien Panevėžio žydų bend-

Memorialas primins istoriją

„Šis memorialas mums visiems primins Panevėžio žydų bendruomenę, buvusias kapines, jose palaidotus žmones ir tragišką žydų tautos praeitį. Mes turime padaryti viską, kad panašios tautų tragedijos niekada

Memorialo atidengimo metu.

nepasikartotų“, - iškilmingoje memorialo atidengimo ceremonijoje kalbėjo Panevėžio miesto meras Povilas Vadopolas.

Į Panevėžį atvyksta nemažai čia gyvenusių žydų palikuonių. Jie atvyksta aplankyti artimųjų ir giminaičių kapų, pagerbti jų atminimo. Nuo šiol nei miesto gyventojams, nei atvykstantiems nebereikės jausti

skulptorius Vytautas Tallat-Kelpša, architektas – Vytautas Klimavičius.

Kapinės – paveldo paminklas

Panevėžio žydų kapinės atsirado daugiau kaip prieš du šimtus metų. Jos, kaip ir kiti žydų paveldo paminklai, yra įtrauktos į Lietuvos kultūros paminklų paveldo registrą ir yra istorijos paminklas.

ruomenės archyve yra saugomas tikslus palaidotųjų sąrašas nuo 1872 m. iki 1940 m. Per tą laiką palaidoti 6934 žmonės. Mūsų bendruomenės pastangomis visi archyvo duomenys susisteminti. Pagal juos galima nustatyti vieno ar kito laikotarpio žydų demografinius rodiklius, visų miesto gatvių pavadinimus, sužinoti įvairių miestą siaubusių epidemijų laiką ir

trukmę, išvardinti pagrindines Panevėžio ir jo apylinkių žydų tautybės gyventojų profesijas, jų užimtumą. Taip pat yra žinomos visų Panevėžio apylinkėse dirbusių rabinų pavardės.

Paminklus panaudojo statybose

Sovietmečiu kapinių naikinimo vaju neaplenkė ir amžinosios Panevėžio žydų poilsio vietos.

Plečiantis miestui, kapinės atsidūrė pačiame miesto centre.

Šių kapinių tragedija prasidėjo 1955 m. kovo 17 d., miesto vykdomajam komitetui priėmus nutarimą uždaryti kapines Sietyno gatvėje. O po vienuolikos metų nuspręsta jas likviduoti ir toje vietoje įkurti miesto parką. Buitinio aptarnavimo kombinatui buvo pavesta išvežti iš kapinių teritorijos visus paminklinius akmenis.

Iki 1940 m. žydų kapinėse buvo keletas tūkstančių paminklų, kurie turėjo ne tik istorinę, bet ir meninę vertę. Neatsižvelgiant į tai, paminkliniai akmenys panaudoti statybose,

asfaltuojant kelius. Iš dalies pačių didžiausių paminklinių akmenų, panaikinus žydiškus rašmenis, sukurti nauji, ne žydų paminklai. Taip buvo sunaikinta žydų – lietuvių istorijos akmeninė knyga.

Parėmė daugelis žmonių

Žmogiškumas susideda iš mažų fragmentų, kurie laikui bėgant tampa istoriniais faktais.

Memorialo atidengimo ceremonijoje dalyvavo žmonės, kurių tėvai, seneliai ir artimieji Antrojo pasaulinio karo metais gelbėjo žydus. Tai Jono Markevičiaus šeima, Vidmantas Markevičius, Janina Kelmienė, Teresė Gedrakaitytė, Irena Vakarienė, broliai Valčiukai. Seseriai ir broliui Surviloms Pasaulio teisuolio apdovanojimas buvo įteiktas paminklo atidengimo metu.

Bronislava Lisiūtė, gyvenanti iš pensijos, prisidėjo prie paminklo pastatymo.

Paminklo idėja, jo sukūrimą ir pastatymą parėmė daugelis geros valios žmonių ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje.

Tarp jų į memorialo atidengimo iškilmes iš JAV atvykę daktaras Keith Kaye, Valda Kaye, jų duktė Jessica M. Kaye, kiti šeimos nariai, Svetlana ir Jurijus Grafomanai, Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas dr. Simonas Alperavičius, bendruomenės vykdomasis direktorius Simonas Gurevičius su žmona Margarita, Ukmergės žydų bendruomenės pirmininkas Artūras Taicas, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių žydų bendruomenių atstovai.

Lėšomis prisidėjo Amerikos fondas Lietuvos ir Latvijos žydams remti, Gyvojo Dievo krikščionių bažnyčia.

Atidengiant paminklą dalyvavo Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Arvydas Daunoravičius, Rusijos ambasadorius Lietuvoje Vladimiras Čchikvadzė, Izraelio ambasadorius Lietuvai Chen Ivri Apter. Jų vadovaujamos institucijos finansiškai parėmė paminklo statybą.

Dėkojame visiems geros valios žmonėms, prisidėjusiems, kad Panevėžyje iškiltų toks paminklas.

NAUJIENOS, ĮVYKIAI, FAKTAI

Totoriai Klaipėdoje nori statyti mečetę

Šiomet Klaipėdos totorių bendruomenė kreipėsi į miesto valdžią, prašydama skirti 30 arų sklypą, kuriame turėtų iškilti naujas daugiafunkcinis centras. Jame iškurtų maldos namai, kalbos bei religijos mokyklėlė vaikams, čia būtų rengiamos parodos, susitikimai, nacionalinės šventės.

Apytiksliais duomenimis, Lietuvoje gyvena daugiau kaip trys tūkstančiai musulmonų – didžioji jų dalis yra totoriai, kurių „lietuviškos šaknys“ siekia Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikus.

Pasak Lietuvos musulmonų vyriausiojo dvasininko (muftijaus) Romo Jakubausko, totoriai neketina statyti aukštų minaretų ar gigantiškų pastatų Klaipėdoje, nes tai būtų per-

nelyg brangu, be to, ir vietos totorių bendruomenė nėra tokia didelė. Jie norėtų, jog uostamiestyje atsirastų jauki mečetė, kurioje būtų keletas klasių moksleiviams, patalpos atvykstantiems dvasininkams, kadangi Klaipėdoje tokių dvasininkų nėra.

Pasak Klaipėdos miesto mero Rimanto Taraškevičiaus, miesto valdžia neturi nieko prieš tokių maldos namų atsiradimą, tačiau finansų jų statybai turėtų ieškoti patys totoriai. Dalį lėšų maldos ir kultūros centro statybai bendruomenė planuoja gauti iš valstybės, dalį – iš aukotojų Jungtiniuose Arabų Emyratuose ir Turkijoje.

Po susitikimo su meru totorių bendruomenė turėjo užsiimti vietos mečetei bei kultūros centrui paieškomis.

Šiuo metu Lietuvoje veikia keturios mečetės: Kaune, Raižiuose (Alytaus raj.), Nevėžyje ir Keturiasdešimties totorių kaime (Vilniaus raj.). Vilniuje, Lukiškėse, nuo XVI a. stovėjusi totorių mečetė sovietmečiu buvo sunaikinta. Pačiu brutaliausiu būdu sunaikintos ir čia ne vieną šimtmetį buvusios totorių kapinės. Paminkliniai akmenys buvo perdirbti, panaudoti statybose. Valdžios vykdomo totalaus ateizmo laikais pamaldos vyko tik Raižių mečetėje.

Totoriai siekia, kad mečetė būtų pastatyta ir Vilniuje. O buvusiems maldos namams atminti ant Pustalaidininkų fizikos instituto pastato sienos birželio mėnesį buvo atidengta memorialinė lenta.

TBN inf.

Visagino gyventojai, nesantys valstybės piliečiais, integruojami į Lietuvos kultūrą

Šiais metais Visagino kultūros centras vykdė projektą „Žinių ir vertybių apie Lietuvą sklaida Visagine gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams“. Projektą, kurio bendra vertė 1,14 mln. litų, finansavo Trečiųjų šalių piliečių integracijos Europos fondas kartu Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Projekto tikslas – skatinti Visagino gyventojus, neturinčius Lietuvos Respublikos pilietybės, domėtis Lietuvos visuomeniniu gyvenimu, kultūra ir tradicijomis.

Indrė GRUODIENĖ

Projekto vadovė

Tikslas – arčiau pažinti Lietuvą

Iš pradžių buvo parengta informacija apie projektą – lankstinukai, anketos, kurias visaginiečiai – nepiliečiai galėjo įsigyti buvusiose „Bangos“ salės kasose. Nustatytu laiku – antradieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais interesantus priiminėjo ir su jais bendravo, atsakinėjo į klausimus projekto vadovė ir jo koordinatoriai.

Projekto dalyviams siūlyta atsakyti į specialios anketos klausimus. Apklausa reikalinga tam, kad būtų galima sužinoti nepiliečių interesus ir atsižvelgiant į juos organizuoti tolesnį darbą.

Vėliau į Visaginą pasikvietėme liaudies meno kolektyvų iš visų penkių

Lietuvos etninių regionų. Renginys „Etninių regionų brydė“ patvirtino organizatorių lūkesčius, kad puiki integracijos į kitos šalies gyvenimą forma yra kultūra, jos pažinimas. Visagine gyvenantys ne Lietuvos piliečiai galėjo susipažinti su penkių šalies etninių regionų – Aukštaitijos, Dzūkijos, Suvalkijos, Žemaitijos ir Klaipėdos krašto – šeimos, darbo, laisvalaikio leidimo, muzikavimo tradicijomis, rūbų savitumu, paragauti kulinarinio paveldo patiekalų, stebėti tradicinių amatininkų darbą: medinių margučių drožinėjimą, bučių žuvims gaudyti pynimą, tradicinės pamario žuviuotės

virimą ir net ją degustuoti. Dalyviai drauge su į Visaginą atvykusiais etnografiniais kolektyvais žaidė lietuvių liaudies žaidimus, šoko, dainavo.

Giedojimo Tautišką giesmę

Vykdamas projektą, buvo suburtas Lietuvos pilietybės neturinčių meno mėgėjų kolektyvas, kurio nariai buvo mokomi lietuvių liaudies žaidimų, dainų, šokių, jiems buvo aiškinama lietuviškų simbolių prasmė.

Išpūdingai buvo švenčiamas Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmetis. Kaip žinia, viso pasaulio lietuviai buvo kviečiami šventės metu, liepos 5 d., sekmadienį, devintą valandą vakaro kartu sugiedoti Tautišką giesmę. Bendrame chore skambėjo ir visaginiečių, susirinkusių tą vakarą Kultūros centro salėje „Banga“, balsai. Tarp jų buvo įvairių tautybių žmonės, taip pat merginos iš Šri Lankos, dirbančios siuvimo

fabrike „Visatex“. Renginys tapo tikra švente. Jos dalyviai žiūrėjo Arvydo Baryso dokumentinį filmą „Įsimylėję Lietuvą“, bendravo prie arbatos puodelio, šoko lietuvių liaudies šokius.

Patys ieško informacijos

Galima teigti, kad neseniai atvykę ir Visagine gyvenantys ne Lietuvos piliečiai domisi mūsų šalies gyvenimu, kultūra, aktyviai dalyvauja projekto organizatorių siūlomose veiklose. Viena tokių – nemokamas viešojo interneto taškas, kur užsieniečiai pagal individualius poreikius randa atsakymus į teisinius, kultūrinius ir kitus klausimus, susijusius su Europos Sąjunga ir šalimi, kurioje jie dabar gyvena.

Projekto koordinatorės Lena Karpovič ir Birutė Danilevičienė teikia informaciją ir konsultacijas ne Lietuvos piliečiams, ugdo jų poreikį kalbiniams įgūdžiams stiprinti. Juk lietuvių kalbos

žinojimas labai išplečia galimybes aktyviai dalyvauti šalyje, kurioje jau tapo įprasta gyventi, visuomeninėje, politinėje, darbinėje veikloje.

Neturi jausti diskomforto

Teikti tokio pobūdžio projektą paskatino tiesioginis bendravimas su neseniai į Visaginą atvykusiais miesto gyventojais, kurie neturi Lietuvos pilietybės, bet nori pažinti šalį, kurioje gyvena, tačiau neturi lėšų keliauti ar kitaip savarankiškai pažinti kraštą. Dėmesį patraukė ir Migracijos tarnybos informacija. Pasirodo, prieš metus laiko mieste gyveno 304 asmenys, turintys laikiną leidimą gyventi, ir 3275 – turintys ilgalaikį leidimą. Tai sudaro daugiau nei dešimtadalį savivaldybės teritorijos gyventojų.

Šis projektas turi ir moralinę pusę. Nepiliečiai, ypač tie, kurie Lietuvoje gyvena neseniai, turi jaustis gerai.

Lietuvių ir ukrainiečių istorikai tęsia bendrus darbus

Spalio 9-11 d. Šiaulių rajono Bazilionų vidurinėje mokykloje buvo surengta tarptautinė mokslinė konferencija, skirta vienuolių bazilionų kultūrinės veiklos Padubysyje 260-osioms metinėms.

Dr. Aldona VASILIAUSKIENĖ

Šiaulių universiteto vyr. mokslo darbuotoja

Susirinko devintą kartą

Konferenciją surengė šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas, Šiaulių universitetas, Lietuvių, ukrainiečių istorikų asociacija ir Bazilionų vidurinė mokykla (Šiaulių rajonas).

Konferencija prasidėjo šv. Mišiomis šv. Bazilijaus Didžiojo bažnyčioje (beje, tai vienintelė tokio titulo bažnyčia Lietuvoje), kurias aukojo iš Ukrainos atvykę kunigai bazilijonai ir parapijos klebonas.

Renginio dalyvius ir svečius sveikino Bazilionų vidurinės mokyklos direktorius Rimantas Gorys, Seimo

narė Rima Baškienė, Ukrainos ambasados Lietuvoje kultūros atašė Olena Masneva, šv. Bazilijaus Didžiojo

ordino Švenčiausiojo Gelbėtojo provincijos Ukrainoje atstovas tėvas Ivanas Majkovičius OSBM, Šiaulių universiteto prorektorius dr. prof. Donatas Jurgaitis, Šiaulių rajono vicemerė Ingrida Venckuvienė, mokslo

Grupė konferencijos dalyvių prie skulptūros, skirtos šv. Bazilijaus Didžiojo ordinui.

darbuotojas iš Italijos Francesco La Rocca, ukrainietis, Jonavos ligoninės vyr. gydytojas Ivanas Dorošas.

Konferencijoje perskaityti penki Lietuvos ir trys Ukrainos atstovų pranešimai. Juose nagrinėta šv. Bazilijaus Didžiojo ordino istorija; Bazilijonų vietovės, kaip vieno vienuolių bazilijonų veiklos taškų, paslaptys; moksliniai-kultūriniai Lietuvos ir Ukrainos ryšiai; vienuolio bazilijono tėvo Vasilijaus Zinko gyvenimas.

Ši konferencija – jau devintoji. Pirmoji buvo surengta 2001 m. Šiauliuose, Bazilijonuose ir Vilniuje. Keturios konferencijos buvo surengtos Ukrainoje.

Konferencijos dienomis buvo atidengta skulptūra šv. Bazilijaus Didžiojo ordinui. Beveik keturių metrų ažuolinis paminklas, kurį sukūrė skulptorė Birutė Kasperavičienė, pastatytas Bazilijonų vidurinės mokyklos direktoriaus Rimanto Gorio iniciatyva. Tai pirmas paminklas pasaulyje, įamžinęs šv. Bazilijaus Didžiojo ordiną.

Plečiasi mokslo kontaktai

Konferencijos populiarina švietėjišką Graikų apeigų katalikų veiklą, istoriją, kultūrinį ir dvasinį paveldą Lie-

tuvoje, skatina lietuvių ir ukrainiečių tautų savitarpio pažinimą bei dialogą, padeda stiprinti ir plėsti mokslinius bei kultūrinius Lietuvos ir Ukrainos ryšius. Vienas konferencijos rezultatų – Šiaulių universiteto bendradarbiavimo sutartys su Metropolito Josifo Veljaminsko Ruskio Filosofijos – teologijos studijų Bazilijonų institute Briuchovičiuose (2004 m.) ir Lvovo nacionaliniu Ivano Franko universitetu (2005 m.). Beje, tai pirmosios Lietuvos aukštųjų mokyklų sutartys su Ukrainos mokslo institucijomis. Be to, Šiaulių universiteto dienos buvo surengtos Bazilijonų institute, o Lvovo nacionalinio Ivano Franko universiteto dienos – Šiaulių universitete. Mokslo leidiniuose publikuojami bendri minėtų institucijų darbuotojų straipsniai. Studentai iš Ukrainos mokomi lietuvių kalbos.

Skatina tautų ryšius

Dėl rengiamų konferencijų Bazilijonų vidurinėje mokykloje itin susidomėta ukrainistika. Čia sukaupta daug knygų, albumų, videofilmų, nuotraukų, periodinių leidinių ir kitos medžiagos šia tematika. Palaikomi glaudūs ryšiai su Ukrainos ambasada

Lietuvoje, vienuoliais bazilijonais Vilniuje, o taip pat su metropolito Josifo Veljaminsko Ruskio Filosofijos – teologijos studijų Bazilijonų instituto Briuchovičiuose kolektyvu, Lvovo nacionalinio Ivano Franko universiteto dėstytojais ir studentais. Ukrainiečiai atvyksta į mokykloje vykstančius renginius, o mokyklos atstovai yra aktyvūs ukrainiečių švenčių Lietuvoje ir Ukrainoje dalyviai.

Tyrimai bus vykdomi toliau

Lietuvių, ukrainiečių istorikų asociacija pagrindine savo mokslinių tyrimų sritimi šv. Bazilijaus ordiną pasirinko dėl kelių priežasčių. Tai vienintelis ordinas, įsikūręs Lietuvoje. Vienuoliai bazilijonai, palikę ženklų pėdsaką ne tik dvasinėje, bet ir mokslo bei švietimo srityse, yra mažai žinomi. Be to, netoli Šiaulių yra vietovė pavadinta Bazilijonų vardu. Tokio pavadinimo, įamžinusio šio Ordino vardą, vietovė yra vienintelė pasaulyje.

2017 m. bus minimas šv. Bazilijaus Didžiojo ordino 400 metų jubiliejus. Todėl mūsų asociacijos nariai toliau tyrinės Ordino istoriją, jo veiklą Lietuvoje ir skatins kitus domėtis vienuoliais bazilijonais bei jų ordinu.

„Sužanianka“ šventė savo 20-metį

Margaritos Krzyżevskos vadovaujamas Vilniaus rajono moterų folklorinis ansamblis „Sužanianka“ šiemet atšventė savo įsikūrimo 20-metį. Ansamblis susibūrė 1989 m. Jo pavadinimas kilo iš nuostabios grožiu Sužionių vietovės, nutolusios nuo sostinės 40 kilometrų, pavadinimo.

Ansambliečių repertuaras susijęs su vaikystės daina. Jų dainuojamos dainos yra perteikiamos iš kartos į kartą. Kolektyvo nariai – trijų kartų atstovai: močiutės, mamos ir vaikai.

Ansamblio repertuarą sudaro Vilniaus krašto, taip pat Sužionių apylinkių liaudies dainos, papročiai, pasakojimai.

TBN inf.

Vilniuje iškils paminklas žydų poetui M. Kulbakui

Vilniaus senamiestyje, Rūdninkų skvere, bus pastatytas paminklas traagiško likimo poetui, dramaturgui ir prozininkui, žydų literatūros klasikui Mošei Kulbakui. Skulptorius Romas Kvintas jau pagamino būsimos skulptūros „Vandens nešėjas“ modelį.

Žmogaus ūgio dydžio skulptūra stovės vos pusšimtis metrų nuo žydų gydytoji Cemachui Šabadui skirto paminklo. Šios skulptūros autorius – taip pat R. Kvintas.

O 2007 m. sostinės J. Basanavičiaus ir Mindaugo gatvių sankirtoje buvo pastatytas R. Kvinto sukurtas paminklas vienam žymiausių XX a. prancūzų rašytojui Romenui Gari (tikroji pavardė Romanas Kacevas), gimusiam Vilniuje.

„R. Kvinto skulptūra C. Šabadui visiems labai patiko, todėl skvere norime sustiprinti tą jaukią dvasią. „Vandens nešėjo“ idėją padiktavo tekstas iš M. Kulbako poemos apie Vilnių. Ši skulptūra būtų ne tik M. Kulbako įamžinimas, bet ir žydiškojo Vilniaus simbolis“, – sakė Žydų kultūros ir informacijos centro direktorius Algimantas Gurevičius.

Naščius su vandens kibirais nešančio žmogaus skulptūra stovės ant nedidelio postamento. Jo šonuose bus iškalta poemos apie Vilnių ištrauka lietuvių ir užsienio kalbomis. Primsime, kad „Žuvėdros“ leidykla pernai išleido M. Kulbako poemą „Vilnius“, vertė Alfonsas Bukontas.

M. Kulbakas gimė 1896 m. Smur-

gainyse (Baltarusija). Pirmojo pasaulinio karo metais mokytojavo žydų vaikų našlaičių namuose Kaune. 1919 m. M. Kulbakas persikėlė gyventi į Vilnių, kur netrukus išėjo pirmoji jo knyga „Dainos“ („Širim“). 1920-1923 m. dirbo jidiš kultūros centre Berlyne. 1923-1928 m. M. Kulbakas vėl Vilniuje, dėsto gimnazijoje, skaito paskaitas, spausdina kritikos straipsnius apie žydų literatūrą periodikoje. 1927 m. jis išrenkamas pirmuoju Pasaulinio žydų PEN klubo prezidentu. Daug rašo. 1928 m. poetas persikelia gyventi į Minską, į jidiš kalbą išverčia daug baltarusių poezijos. 1937 m. M. Kulbakas buvo apšauktas „liaudies priešu“ ir sušaudytas.

TBN inf.

Rusų kultūros centras pradėjo savo 21-ąją sezoną

Į pirmąją 21-ojo sezono parodą Rusų kultūros centras Vilniuje savo draugus ir dailininkų tapybos gerbėjus pakvietė spalio 1-ąją dieną. „Rudens vernisažas“ – toks buvo ekspozicijos pavadinimas.

Savo naujus darbus pristatė tapytojai vilniečiai Viačeslavas Sokoleckis, Vladimiras Golubas, Juri-

jus Grigorovičius, Jelena Blizgina, Aleksandras Pokladas, Valerianas Dombrovskis, Raja Poberežnaja, Nona Zavedskienė, Vladimiras Grišukovas, Ela Kaminskienė, skulptoriai Tamara Janova ir Vladimiras Moisejevas.

Nieko iš šių autorių atskirai pristatyti nereikia: visi jie – žinomi

dailininkai, jų darbai ne vieną kartą buvo eksponuojami ir Rusų kultūros centre, ir kitose Lietuvos bei užsienio šalių galerijose. Jų darbus galima pamatyti muziejuose ir privačiuose kolekcijose.

Rusų kultūros centras savo naują sezoną pasitiko atnaujintas.

TBN inf.

Lietuvoje etninė diskriminacija yra trečioje vietoje

Kaip rodo „Eurobarometro“ paskelbtas tyrimas „Diskriminacija Europoje 2009“, 35 proc. apklaustųjų Lietuvos gyventojų teigė, kad pastebi diskriminaciją dėl etninės kilmės, 25 proc. – dėl religinių pažiūrų. Šios diskriminavimo formos yra atitinkamai trečioje ir ketvirtoje vietoje. Lietuvoje labiausiai diskriminuojami, kaip rodo tyrimai, asmenys dėl amžiaus ir dėl negalios.

Paklausti, ar turi draugų, kurie atstovautų diskriminuojamoms grupėms, lietuviai tvirtino dažniausiai bendraujantys su neįgaliaisiais ir kitoms etninėms grupėms priklausančiais žmonėmis, o rečiau su su homoseksualiais ir čigonais.

Europos Sąjungos (ES) šalių tyrimo rezultatai rodo, kad opiausia visos Bendrijos problema –

etninė diskriminacija. Ji siekia 61 proc.

38 proc. apklaustųjų visos ES piliečių teigė, kad potencialūs darbuotojai diskriminuojami dėl etninės grupės, odos spalvos (Lietuvoje taip manė tik 9 proc. apklaustųjų).

Tyrimo metu buvo apklausta daugiau kaip tūkstantis Lietuvos gyventojų.

TBN inf.

Tyrimas parodė: kitataučiai gerai moka lietuvių kalbą

Vilniaus, Vytauto Didžiojo universitetų bei Lietuvių kalbos instituto mokslininkų atlikti tyrimai didžiausiuose Lietuvos miestuose parodė, kad kitataučiai šių miestų gyventojai gerai moka lietuvių kalbą. Tyrimas atliktas, vykdant ilgametį projektą „Miestai ir kalbos“.

Lietuvoje pagal kitų tautybių atstovų skaičių pirmąja Vilnius, po to seka Klaipėda, trečioje vietoje – Kaunas. Rusų ir lenkų daugiausia gyvena Vilniuje. Klaipėdoje ir Kaune lenkų yra labai mažai. Visa tai turi įtakos kalbų vartojimui šiuose miestuose.

Remiantis apklausomis, beveik 100 proc. rusakalbių Lietuvos gyventojų moka lietuvių kalbą. Kaune šis rodiklis sudaro lygiai 100 proc. – iš visų šiame mieste apklaustųjų rusų tautybės žmonių nė vienas nepasakė, kad nemoka lietuviškai, tuo tarpu Vilniuje tokių buvo nedidelė dalis.

Kaip rodo tyrimas, 56 proc. Vilniaus gyventojų rusų lietuvių kalbą vartoja bendraudami, 51 proc. – lietuviškai rašydami, 55 proc. – žiūrėdami lietuviškų televizijų laidas, 48 proc. – skaitydami.

Jeigu Vilniuje lietuvių kalbą vartoja bendraudami maždaug pusė apklaustųjų, tai Kaune tokių yra 84 proc. Kauniečiai (65 proc.) dažniau už vilniečius (51 proc.) rašo lietuvių kalba. Kauno gyventojai, bendraudami su kaimynais ir draugais, taip pat dažniau vartoja lietuvių kalbą. Šiame mieste rusų tautybės gyventojai dažniau žiūri lietuviškų televizijų laidas ir klausosi lietuviškų radijo stočių. Tai liudija, kad lietuviška aplinka daro įtaką kalbos vartojimui.

Tyrimo metu nelietuvių tautybės respondentų buvo klausama, ar juos neramina tai, kad jie lietuviškai kalba su akcentu. Vilniuje ir Klaipėdoje šią problemą paminėjo atitinkamai 32 proc. ir 34 proc. apklaustųjų, Kaune – 25 proc.

TBN inf.

Klaipėdos A. Rubliovo mokyklai – 40 metų

Per keturiasdešimt darbo metų mokykla išleido 35 abiturientų laidas, brandos atestatus gavo beveik du tūkstančiai vaikų ir merginų.

Pastarųjų metų reformos neaplenkė ir šios ugdymo įstaigos. Ji tapo pagrindine. Mokykloje sustiprintas estetinis vaikų auklėjimas. Parengtos ir vykdomos vaizduojamojo meno programos. Mokiniai gilinausi į piešimo, tapybos, grafikos, skulptūros, dizaino paslaptis. Tai suprantama. Juk mokykla pavadinta žymaus rusų dailininko, ikonų meistro A. Ru-

bliovo vardu. Nemažai abiturientų vėliau tęsė meno studijas Vilniuje, Maskvoje, Sankt-Peterburge, Londone, tapo dailininkais, architektais, dizaineriais.

Mokiniai dalyvauja miesto ir šalies projektuose, laimi prizines vietas respublikiniuose ir tarptautiniuose konkursuose. Mokykla rengia Tarptautinį vaikų piešinių konkursą „Slavų šaltinis“, tarptautines konferencijas „A. Rubliovo skaitymai“ dorovinio auklėjimo klausimais.

TBN inf.

Tautinių bendrijų namuose

*Gruodžio 10 d. įvyko Tautinių bendrijų tarybos posėdis.

Posėdyje, be Tarybos narių, dalyvavo kultūros viceministras Donatas Valančiauskas, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento viešųjų įstaigų vadovai.

Taryba svarstė, kaip 2010 m. bus finansuojami tautinių mažumų organizacijų kultūros ir švietimo projektai, kai tautinių mažumų reikalų koordinavimas bus perduotas Kultūros ministerijai.

Aptarti taip pat viešųjų įstaigų tolesnio darbo klausimai, pareikšti pageidavimai dėl būsimo Kultūros ministerijos skyriaus, atsakingo už darbą su tautinėmis mažumomis, personalinės sudėties.

*Gruodžio 17 d. atidaryta dizainerės Zitos Milkamanovič fotoinstaliacijų paroda. Jos darbai atspindi savitą autorės braižą, požiūrį į supančius daiktus ir aplinką. Zita šiemet baigė Vilniaus dizaino kolegiją, toliau gilinausi į mėgstamą sritį, svajoja studijuoti architektūrą.

*Gruodžio 19 d. Vilniaus latvių draugija surengė naujametinės eglutės šventę savo jauniems tautiečiams. Skambėjo latviškos dainos, šokių melodijos.

*Gruodžio 20 d. Lietuvos bulgarų bendrija „Madara“ surengė fotografijų parodą „Nuo Juodosios jūros iki Baltijos jūros“. Keliose dešimtyse fotografijų – Bulgarijos ir Lietuvos gamta, žmonės, miestų vaizdai. Darbų autoriai – bulgarų fotomeistrai Martynas Ginkuvai ir Krasimiras Vasiljevas, dabartiniu metu gyvenantys Vilniuje.

Įvairių šalių mokslininkai – apie Lietuvos žydų istoriją

R. Paknio leidykla Vilniuje yra išleidusi ne vieną knygą, albumą Lietuvos žydų istorijos tematika. Šį kartą skaitytojus, besidominčius šia literatūra, ji nudžiugino nauju solidžiu leidiniu. Išleista ir platinama šios leidyklos knyga „Žydai Lietuvoje: istorija, kultūra, paveldas“.*

Knyga skirta daugiau nei šešis šimtus metų Lietuvoje gyvenančios žydų bendruomenės istorijai. Ją parašė Lietuvos ir užsienio šalių – Baltarusijos, Izraelio, Lenkijos, Prancūzijos, Rusijos – mokslininkai, tyrinėjantys Lietuvos žydų istoriją bei kultūrą.

Leidinyje aptariami mažiau populiarinami, o kartais savitai interpretuojami žydų praeities reiškiniai, rekonstruojamas žydų istorijos vaizdas. Skaitytojas susipažins su bendruomenės sankloda, religinėmis tradicijomis,

gyvenamosios erdvės ypatumais. Vertingas skyrius apie religinius, politinius ir kultūrinius sąjūdžius. Plačiai papasakota apie įvairiapusę žydų ūkinę veiklą. Kai kam tikriausiai bus negirdėta Degsnės – žydų žemdirbių kaimo – istorija. Nagrinėjama asmenvardžių susiformavimo, įvairių tradicijų, literatūros ir muzikos, teatro ir dailės, mokslo raida.

Knyga bus įdomi visiems, norintiems giliau pažinti Lietuvos žydų istoriją, tradicijas, kultūrą, jų nuopelnus

Lietuvai ir pasauliui. Yra rekomenduojamos literatūros sąrašas, asmenvardžių, vietovardžių bei dalykų (su paaiškinimais) rodyklės. Iliustruota. Priešlapiuose skelbiamas Lietuvos miestų ir miestelių tautinės sudėties XIX amžiaus pabaigoje žemėlapis.

TBN inf.

**Žydai Lietuvoje: istorija, kultūra, paveldas. Sudarytojos Larisa Lempertienė, Jurgita Šiančiūnaitė-Verbickienė. Vertėja iš anglų, hebrajų, lenkų bei rusų kalbų Kristina Gudelytė, vertėja iš rusų kalbos Olga Lempertaitė. Vilnius, R. Paknio leidykla, 2009. Vilnius. Standartų sp. 309 p., iliustr., faks., žml. Tiražas 1000 egz.*

Naujoje knygoje – prisiminimai apie Klaipėdos kraštą

Spalio 28 d. Simono Dachso namai klaipėdiečius sukvieta į prisiminimų vakarą. Pilnutėlėje salėje buvo pristatyta Klaipėdos vokiečių bendrijos, šiemet švenčiančios įkūrimo 20-metį, iniciatyva išleista knyga „Klaipėdos krašto prisiminimai“.* Joje sudėti penkiolikos Klaipėdos vokiečių bendrijos narių prisiminimai, vertingi besidomintiems krašto istorija ir kultūra.

Rita BOČIULYTĖ

„Taip jau klostėsi mūsų likimai, kad mes nemažai vieni apie kitus žinome, tačiau gyvenimo upės tėkmė įvairiai mus plukdė iki šiandienos, todėl liko daug neišsakytų minčių. Mūsų kartos žmonės nuėjo sunkų gyvenimo kelią, jautėsi nedrąsiai ir apie savo išgyvenimus stengėsi nekalbėti. Todėl labai svarbu, kad jų praeitis nenueitų užmarštin, kad jaunoji karta, nepatyrusi sunkių gyvenimo išbandymų, susivoktų savo tėvų ir senelių išgyvenimuose“, - vakaro metu kalbėjo bendrijos pirmininkė Magdalena Pıklaps.

Penkiolika bendrijos narių, gyve-

nančių Agluonėnuose, Kalviškiuose, Priekulėje, Drevernoje, Drukiuose, nubraukė dulkes nuo savo praeities, pasidalijo prisiminimais, kurie tapo visų, besidominčių Klaipėdos krašto istorija bei kultūra, turtu. Kai klausytojams buvo skaitomos ištraukos iš šios prisiminimų knygos, kai kurie ir ašarą nubraukė, o kai pakalbinti prabilo patys prisiminimų autoriai, kone visų veiduose nušvito šypsenos. Buvo sunku patikėti, kad tiek energijos, gyvybingumo gali slypėti daug vargo ir neteisrybių gyvenime mačiusiuose žmonėse. Kai kurie susirinkusieji pirmą kartą savo gyvenime išgirdo autentišką šišioniškių šnektą, senas šio krašto dainas, kurias vokiečių ir

lietuvių kalbomis dainavo bendrijos narės.

Knygos pasirodymu džiaugėsi ir jos reikšmę pabrėžė vakaro metu kalbėję istorikas Dainius Elertas, Lietuvininkų bendrijos pirmininkas Jonas Jurgutis, dr. Arūnas Baublys.

Už šią knygą bendrija dėkinga jos išleidimą parėmusiems Tautinių mažumų ir išeivijos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Kultūros rėmimo fondui, Klaipėdos miesto savivaldybės Kultūros skyriui.

Malonu, kad savo krašto istorijai neabejingas ir jaunimas. Lapkričio 10 d. S. Dachso namuose knyga buvo pristatyta specialiai Klaipėdos jaunimo organizacijų atstovams. Jie domėjosi leidinio kūrimo istorija, diskutavo Klaipėdos krašto praeities klausimais.

**Klaipėdos krašto prisiminimai. Klaipėda. S. Jokužio leidykla – spaustuvė. 2009. 128 p., iliustr.*

Mažosios Jeruzalės žydai

Muziejininkė, Panevėžio kraštotyros muziejaus darbuotoja Joana Viga Čiplytė yra parašiusi per keliolika knygų Aukštaitijos sostinės ir jos krašto istorijos tematika. Ne vienas jos leidinys skirtas tautinių mažumų istorijai. Paskutinis autorės darbas – apie Mažąją Jeruzalę kaip buvo vadinamas Panevėžys.

Vilius GUŽAUSKIS

Leidyklos „Homo liber“
direktorius

Panevėžys iki Antrojo pasaulinio karo iš kitų Lietuvos miestelių išsiskyrė savo dvasine kultūra. Prie Panevėžio berniukų gimnazijos veikė garsioji „Meno“ kuopa. Čia gimnazistus lavino žymūs to meto meno kūrėjai: skulptorius J. Zikaras, muzikas M. Karka, rašytoja G. Petkevičaitė-Bitė, kalbininkas J. Balčikonis ir daugelis kitų moky-

tojų. Panevėžyje dirbo visame pasaulyje garsi žydų dvasinė mokykla Ješiva, kurioje mokėsi iš Lietuvos ir iš Europos miestų atvykę jaunuoliai. Didelį kultūrinį pėdsaką paliko mieste gyvenęs ir dirbęs Panevėžio vyskupijos kurijos vyskupas J. E. Kazimieras Paltarokas bei Žydų bendruomenės rabinas Josifas Kahanemanas. Tad neatsitiktinai Panevėžys, kaip aukštos dvasinės kultūros miestas, buvo vadinamas Mažąja Jeruzale.

Knyga „Mažosios Jeruzalės –

Panevėžio žydų – istorija. Holokaustas“ skirta plačiajai visuomenei.

Lietuvos žydų istorijos kontekste plačiau rašoma apie Panevėžio krašto žydų gyvenimą, jų kultūrą, švietimą, verslą, 1941 m. tragedijos įvykius ir kt., remiantis gausia literatūra, archyvine medžiaga. Spausdinami Panevėžio žydų tragedijos liudininkės Janinos Tumelytės-Damaševičienės prisiminimai. Publikuojamos nuotraukos iš Panevėžio žydų bendruomenės pirmininko Genadijaus Kofmano asmeninio archyvo, Panevėžio kraštotyros muziejaus rinkinių.

**Joana Viga Čiplytė. Mažosios Jeruzalės – Panevėžio žydų – istorija. Holokaustas. Monografija. Homo liber. 2009, 160 p.*

NAUJIENOS, ĮVYKIAI, FAKTAI

Lietuvoje mažėja tautinių mažumų atstovų

Statistikos departamento duomenimis, 2008 m. Lietuvoje sumažėjo lenkų, rusų, baltarusių, ukrainiečių ir kitų tautinių mažumų atstovų skaičius.

Statistikos departamentas paskelbė paskutinius duomenis apie Lietuvos gyventojų tautinę sudėtį. 2009 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 3,34 mln. žmonių, tarp jų – 84 proc. lietuvių.

2009 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 205 500 lenkų tautybės asmenų arba 6,1 proc. Tai 0,1 proc. mažiau negu 2008 m. O 2007 m. Lietuvoje gyveno 212 000 lenkų (6,3 proc.), 2001 m. – 235 000 (6,7 proc.).

Sumažėjo ir rusų tautybės gyventojų skaičius. 2009 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 165 100 rusų arba

4,9 proc. Tai irgi 0,1 proc. mažiau negu praėjusiais metais. 2007 m. Lietuvoje buvo 173 000 rusų (5,1 proc.), 2001 m. – 219 000 (6,3 proc.). Nuo 2001 m. iki 2008 m. rusų tautybės gyventojų skaičius sumažėjo 12 proc.

Kitų tautinių mažumų atstovų skaičius per metus sumažėjo nežymiai. Lietuvoje dabartiniu metu gyvena 36 100 baltarusių (1,1 proc.), 20 000 ukrainiečių (0,6 proc.), 3100 vokiečių (0,1 proc.), 3000 žydų (0,1 proc.), 2500 totorių (0,1 proc.), 2200 latvių (0,1 proc.) ir kt.

Be to, vis daugiau gyventojų nenurodo savo tautybės. Nuo 2001 m. tokių gyventojų skaičius padidėjo 2,6 karto. Šiuo metu asmenų „be tauty-

bės“ priskaičiuojama 54 tūkstančiai.

Reikia pastebėti, kad tautinių mažumų atstovų mažėjimas nėra išskirtinis. Sumažėjo ir lietuvių tautybės asmenų skaičius. Specialistų nuomone, didelio atitrūkimo tarp tautybių neatsirado. Šiuo metu Lietuvoje gyvena 3 350 000 gyventojų. Priminsime, kad daugiausia gyventojų mūsų šalyje buvo 1992 m. – 3 706 000.

Pagrindinės gyventojų skaičiaus mažėjimo priežastys – didelis mirtinumas ir migracija.

Gyventojų surašymas planuojamas 2011 m. Tada bus surinkti labiau išsamūs duomenys apie šalies demografinę situaciją.

TBN inf.

Iš Tarptautinio konkurso – su diplomais

Rudens atostogų dienomis aštuoni vaikų kolektyvai iš Lietuvos ugdymo įstaigų rusų mokomąja kalba dalyvavo tarptautiniame konkurse „Debiutas“ Rygoje.

Didįjį konkurso prizą laimėjo

Vilniaus „Ateities“ vidurinės mokyklos šokėjai, Pabradės Žeimenos gimnazijos (Švenčionių raj.) dainininkai.

Keturi vaikų kolektyvai iš Lietuvos laimėjo pirmąsias vietas šiame konkur-

se, kiti užėmė prizines trečiąsias vietas.

Išvyką į konkursą organizavo Vilniaus vaikų klubo „Darija“ pirmininkė Liudmila Nikolskaja, finansiškai parėmė UAB „Dujotekana“.

TBN inf.

Tautinės mažumos Slovakijoje

Slovakijoje, 2007 m. duomenimis, gyveno 5,44 mln. gyventojų. Iš jų slovakai sudarė 86 proc. Skaitlingiausia tautinė mažuma yra vengrai (10 proc.), daugiausia gyvenantys šalies pietų ir rytų regionuose. Dviejuose rajonuose jie sudaro gyventojų daugumą. Toliau eina romai, jų priskaičiuojam nuo 300 iki 400 tūkstančių. Gyvenama čekų (100 tūkst.), rusinų (50 tūkst.), ukrainiečių (8 tūkst.), vokiečių (6 tūkst.), serbų (4 tūkst.), lenkų (2,7 tūkst.), žydų (du šimtai) ir kt.

„Įvairių tautų gyvenimas vienos valstybės sudėtyje, mano nuomone, nėra problema, jeigu visos tautos turi lygias pilietines teises, vienodas

pareigas ir gerbia savo valstybę bei jos tautas“, - teigia slovakų istorikė Beata Blechova.

Pagal Slovakijos įstatymus visos tautinės mažumos turi teisę steigti vaikų ugdymo, kultūros įstaigas, tarp jų teatrus, muziejus, o taip pat žiniasklaidos priemones ir kt.

Slovakija pasirašė ir 1995 m. ratifikavo Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją, pasirašė Europos regioninių, arba mažumų, kalbų chartiją.

Slovakijos kultūros ministerijoje yra Mažumų kultūros skyrius, kuris padeda tautinėms mažumoms puoselėti savo kultūrą, išlaikyti tradicijas. Šalyje veikia po keletą vengrų, romų

teatrų. Slovakijoje yra vienuolika tautinių kultūrų muziejų, kai kurie iš jų egzistuoja daugiau kaip šimtą metų, tačiau dauguma įsikūrė paskutini praejusio amžiaus dešimtmėti. Apskritai tautinių mažumų kultūrinė veikla finansuojama pagal projektus.

Slovakijos oficiali kalba – slovakų. Labai paplitusi vengrų kalba. 1994 m. buvo priimtas įstatymas, pripažįstantis vengrų kalbą oficialiaja tose šalies dalyse, kur mažiausiai 20 proc. gyventojų kalba vengriškai. Slovakijoje taip pat kalbama ukrainiečių, čigonų ir čekų kalbomis. Dauguma etninių mažumų atstovų, greta savo kalbos, kalba ir slovakiskai.

S U M M A R Y

President D. Grybauskaitė Visited the Centre of Tolerance. On October 2, the President of the Republic of Lithuania Dalia Grybauskaitė visited the Tolerance Centre of the Vilna Gaon Jewish State Museum and saw the newly opened exposition 'A Surviving Jewish Child Tells about the Shoah (the Holocaust)'. The purpose of the exposition is to inform the general public, especially the young people, about the Holocaust, allowing them to get familiar with the context of the brutal historical period, which left its mark on many lives, and to experience at least a bit of the feelings and emotions, the tension and fear of the time, thus better understanding consequences of that disaster.

Awards 'For Preservation and Cherishing of Native Language' Were Granted. The present year's awards 'For Preservation and Cherishing of Native Language', as instituted by the Department of National Minorities

and Lithuanians Living Abroad under the Government of the Republic of Lithuania, were granted. They were received by the representative of the Community of Russians of Lithuania Larisa Dmitrijeva, the chairperson of Klaipėda German Community Magdalena Piklaps and by pupil of Vilnius P. Skoryna Secondary School Evelina Baziuk.

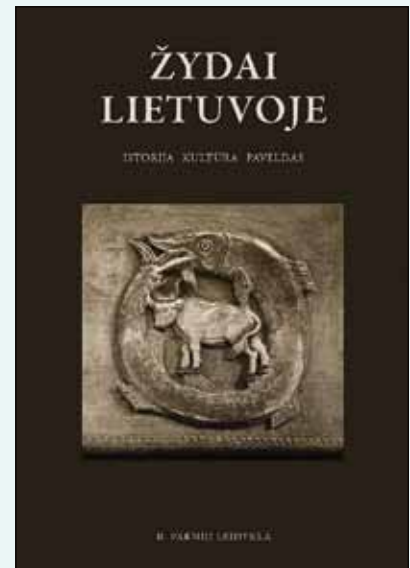
J. Rumša. The Subject of the Concert – 'Lithuania in Russian Poetry and Music'. The Society of Lovers of Russian Romance Songs 'Melos' has invited admirers of poetry and music to the great hall of the Vilnius Teachers' House, where the evening event 'Lithuania in Russian Poetry and Music' was organised in the framework of Millennium of the Name of Lithuania programme. The event presented poetry of Russian poets included into the 'golden fund' of Russian poetry just as poems of less-known authors dedicated to Lithuania. Some of them lived and created a few centuries ago, while others were or still are our contemporaries. The musical part of the evening presented different authors as well.

V. Dunderis. Exhibition 'The Tatars Next to Us' in Alytus Museum of Local History. This is a joint project of the Alytus Museum of Local History and the Community of Lithuanian Tatars. A catalogue was published on the occasion. The exhibition presents pre-war and contemporary photographs, prayer-books, historical documents, and various objects reminding of the daily life of the Tatars.

J. Rumša. The Life of Kirtimai Romani Tabor on Film. The House of National Communities hosted a review of the newest documentary of the journalist, producer and director Audrius Lelkaitis 'Vilnius Ghetto 2009'. Many movies have been created about the Romani people, full with bright-coloured costumes, vigorous dances, and melancholic melodies. The film of A. Lelkaitis does not show any of those. The author attempted to look at the life in the tabor from the inside, and to show it not during transient festivals but through daily troubles and life.

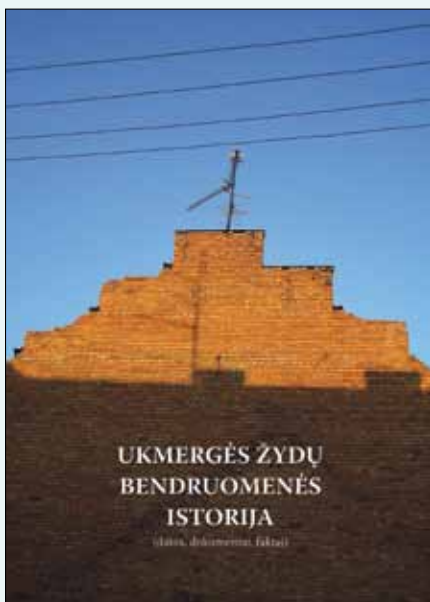
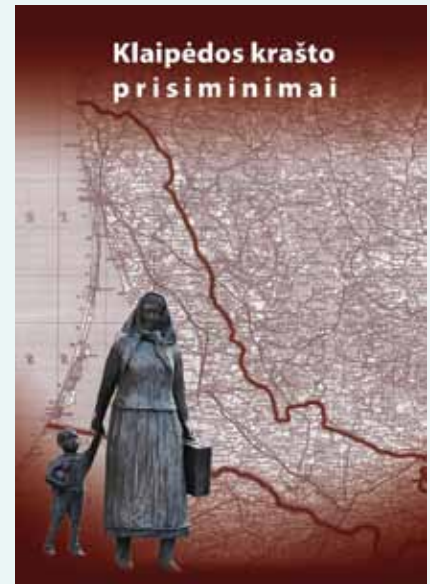
Naujos knygos

Žydai Lietuvoje: istorija, kultūra, paveldas. Sudarytojos Larisa Lempertienė, Jurgita Šiaučiūnaitė-Verbickienė. Vertėja iš anglų, hebrajų, lenkų bei rusų kalbų Kristina Gudelytė, vertėja iš rusų kalbos Olga Lempertaitė. Vilnius, R. Paknio leidykla, 2009. Vilnius. Standartų sp. 309 p., iliustr.,faks., žml. Tiražas 1000 egz. p.26

Mažosios Jeruzalės – Panevėžio žydų istorija. Mini Jerusalem – history of Panevėžys jews. Holokaustas. Joana Viga ČiPLYTĖ. Tekstus į anglų kalbą vertė Rita Vidugirienė. Vilnius, Homo liber. 2009. Kaunas, Aušra. 174 p., iliustr., faks. Dalis gretut. teksto liet., angl. Tiražas 300 egz. p.27

Klaipėdos krašto prisiminimai. Klaipėda. S. Jokužio leidykla – spaustuvė. 2009. 128 p., iliustr. p.26

Ukmergės žydų bendruomenės istorija (datos, dokumentai, faktai). Ukmergės kraštotyros muziejus, Ukmergės meno draugija. Sudarė J. Zareckas. Ukmergė. Valdo leidykla. 2008. 136 p. Tiražas 350 egz.

Knygoje pateikiami įvairūs Ukmergės žydų istorijos faktai nuo 1674 m. iki Katastrofos. Joje nemažai dokumentų, statistinių duomenų, kurie atspindi žydų bendruomenės kaitą, jos įtaką amatų, prekybos ir kituose miesto ekonominio gyvenimo baruose. Rašoma apie žydų savivaldą, kasdienius paprastų žmonių rūpesčius.

Lapkričio 3-4 d. Tautinių bendrijų namuose vyko seminaras tema „Imigrantų moterų lyderių vaidmens stiprinimas organizacijoje“. Seminare buvo nagrinėjama, kaip skatinti imigrantės moteris aktyviai dalyvauti visuomeninėje veikloje, ugdyti lyderės įgūdžius, tobulinti vadovavimo ir organizacinius gebėjimus, padėti kitoms moterims imigrantėms integruotis į Lietuvos visuomenę.

p.10

Vlado Uznievičiaus nuotr.

Vlado Uznievičiaus nuotr.

Lapkričio 16 d., minint Tarptautinę tolerancijos dieną, Lietuvos rumunų kultūros bendrija „Dačija“ pakvietė tautinių bendrijų atstovus į Tautinių bendrijų namus, kur įvyko dokumentinio filmo „Lietuvos moldavai“ premjera. Filme pasakojama apie dviejų brolių moldavų Vasile Sandu ir Vlad Sandu, kurie prieš trisdešimt metų apsigyveno Lietuvoje, likimą. Nuotraukoje matome brolius (sėdi) kartu su savo šeimų nariais Tautinių bendrijų namų bendrijos „Dačija“ patalpose.

p.15

Lapkričio 13 d. Tautinių bendrijų namuose įvyko žurnalisto, prodiuserio, režisieriaus Audriaus Lelkaičio naujausio dokumentinio filmo „Vilniaus getas 2009“ pristatymas. Autorius į romų gyvenimą pamėgino pažvelgti iš vidaus, parodyti jį per kasdieninius rūpesčius, buitį.

p.18

Tomo Viniško nuotr.

